

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE

**DEDOVANJU DELEŽEV V DRUŽBI Z OMEJENO
ODGOVORNOSTJO IN V OSEBNIH DRUŽBAH**

Ljubljana, november 2021

KARMEN AHČIN

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Karmen Ahčin, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Dedovanju deležev v družbi z omejeno odgovornostjo in v osebnih družbah, pripravljenega v sodelovanju s svetovalcem izr. prof. dr. Mitjo Kovačem

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študentke: _____

KAZALO

UVOD	1
1 SPLOŠNO O DEDOVANJU V DRUŽBI Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO PO PODJETNIKU POSAMEZNIKU IN V OSEBNIH DRUŽBAH	3
2 DEDOVANJE PO SAMOSTOJNEM PODJETNIKU POSAMEZNIKU.....	5
2.1 Splošno o samostojnem podjetniku posamezniku.....	5
2.2 Dedovanje po samostojnem podjetniku posamezniku	5
2.3 Nadaljevanje podjetniške dejavnosti, ki jo deduje več dedičev in dediščinska skupnost	8
3 DEDOVANJE V DRUŽBI Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO.....	10
3.1 Splošno o družbi z omejeno odgovornostjo	10
3.2 Dedovanje deležev po družbeniku v družbi z omejeno odgovornostjo.....	10
3.3 Vpliv družbene pogodbe na dedovanje poslovnega deleža	12
3.4 Dedovanje po edinem družbeniku v enoosebni družbi.....	13
4 DEDOVANJE DELEŽEV V OSEBNIH GOSPODARSKIH DRUŽBAH	14
4.1 Dedovanje po družbeniku v družbi z neomejeno odgovornostjo	15
4.1.1 Prenehanje družbe zaradi smrti družbenika.....	15
4.1.2 Nadaljevanje družbe s preostalimi družbeniki	16
4.1.3 Nadaljevanje družbe z dediči.....	17
4.2 Dedovanje deleža po družbeniku v komanditni in dvojni družbi	18
5 DEDOVANJE PODJETJA Z DOLGOVI IN ODGOVORNOST DEDIČEV ZANJE.....	19
5.1 Odgovornost dedičev za dolgove dejavnosti samostojnega podjetnika posameznika	19
5.2 Odgovornost dedičev poslovnega deleža za dolgove družbe z omejeno odgovornostjo	21
5.3 Odgovornost dedičev poslovnega deleža za dolgove osebne družbe	22
6 PRENOS PODJETJA ŽE PRED ZAPUSTNIKOVO SMRTJO.....	23
SKLEP	25
LITERATURA IN VIRI	27

SEZNAM KRATIC

AJPES – Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve

d. n. o. – Družba z neomejeno odgovornostjo

d. o. o. – Družba z omejeno odgovornostjo

k. d. – Komanditna družba

s. p. – samostojni podjetnik, samostojni podjetnik posameznik

URS – Ustava Republike Slovenije

ZD – Zakon o dedovanju

ZGD-1 – Zakon o gospodarskih družbah

UVOD

Dedovanje podjetniškega premoženja ureja prehod premoženja umrlega samostojnega podjetnika posameznika (v nadaljevanju s. p. ali podjetnik), kot tudi prehod deleža ali delnic zapustnika v določeni družbi na dediče (Zupančič, 2006, str. 7). Glavni pogoj za nastop dedovanja je smrt zapustnika, saj ob njegovi smrti premoženje preide na njegove dediče. Dediči lahko dedujejo na podlagi zakona ali oporoke, pri dedovanju podjetniškega premoženja pa lahko na dedovanje vpliva tudi družbena pogodba. Pri nas je podjetniška dejavnost močno razširjena, zato so potrebna učinkovita in jasna pravila za zagotavljanje ravnovesja ob nadaljevanju podjetja po zapustnikovi smrti. Pri dedovanju podjetij si na nekaterih področjih dedno pravo in pravo nasprotujeta, saj pravo družb stremi k uspešnemu nadaljevanju podjetja, dedno pravo pa ščiti interese in pravice dedičev zapustnika. Številnim neugodnim situacijam, ki lahko nastanejo ob dedovanju bodisi v primeru enega ali pa več dedičev, se lahko lastniki podjetij izognejo tako, da prenos podjetja uredijo že za čas svojega življenja.

Slovensko pravo je še precej nerazvito in ima nekaj pomanjkljivosti na področju dedovanja poslovnih deležev in dedovanja po podjetniku. Zakon o dedovanju (Ur. l. SRS, št. 15/76, 23/78, Uradni list RS, št. 13/94 – ZN, 40/94 – odl. US, 117/00 – odl. US, 67/01, 83/01 – OZ, 73/04 – ZN-C, 31/13 – odl. US in 63/16, v nadaljevanju ZD) tako ne vsebuje posebnih določb o dedovanju podjetniškega premoženja, saj izhaja iz časa, ko podjetniška dejavnost še ni bila tako močno razvita. ZD velja za splošni zakon, ki ureja predpise za dednopravni prehod in posledice uporabe posameznih dednopravnih institutov pri prehodu premoženja na upravičene osebe. Specialni predpisi pa spadajo v pravno ureditev prava gospodarskih družb, katere sicer lahko vsebujejo določbe, ki niso skladne s splošno ureditvijo dednega prava, vendar ne sme pa nasprotovati njegovim glavnim načelom. Zakon o gospodarskih družbah (Ur. l. RS, št. 65/09 – uradno prečiščeno besedilo, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 44/13 – odl. US, 82/13, 55/15, 15/17, 22/19 – ZPosS, 158/20 – ZIntPK-C in 18/21, v nadaljevanju ZGD-1), ki ureja pravni položaj gospodarskih subjektov, vsebuje zgolj nekaj osnovnih določb glede dednopravnih posledic, ki nastanejo ob smrti zapustnika. Lahko bi rekli, da na področju dedovanja podjetniškega premoženja oziroma poslovnih deležev velja nekakšna pravna praznina, s katero označujemo družbena razmerja, ki niso pravno urejena, vendar bi zaradi svoje narave morala biti. Na tem področju se tako zgledujemo po ZD in upoštevamo določene določbe ZGD-1, v veliko pomoč pa so tudi tuje prakse in predpisi, predvsem nemški (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 339–340).

Pri dedovanju po podjetniku in dedovanju deležev v gospodarskih družbah se pojavljajo naslednja raziskovalna vprašanja:

- Kakšni so možni zapleti v primeru, da za zapustnikom podjetje ali delež podjetja deduje več oseb?
- Ali je dediščinska skupnost primerna in dopustna oblika podjetniške organizacije?
- Kakšni zapleti in morebitni stroški lahko nastanejo pri dedovanju podjetniškega

premoženja ter kako lahko prenos podjetja že za čas zapustnikovega življenja te težave prepreči?

Namen diplomske naloge je podrobneje spoznati dedovanje v družbi z omejeno odgovornostjo (v nadaljevanju d. o. o.), po podjetniku in v osebnih gospodarskih družbah. Dedovanje podjetniškega premoženja v primeru dedovanja enega dediča navadno poteka brez posebnih zapletov in je z zakonodajo relativno natančno opredeljeno, medtem ko enako ne velja v primeru več dedičev. Ker gre v primeru s. p. zgolj za eno osebo, ki na trgu opravlja dejavnost, se bom podrobneje osredotočila na stališče oblikovanja dediščinske skupnosti. V tem primeru si dedno pravo in pravo gospodarskih družb nasprotujeta, saj imajo po dednem pravu vsi dediči pravico do dedovanja, pravo gospodarskih družb pa s. p. opredeljuje kot eno osebo. Za osebne gospodarske družbe praviloma velja, da prenehajo s smrtjo družbenika, razen če je z družbeno pogodbo določeno drugače (Zupančič, 2006, str. 10). Pri prenehanju osebne družbe s smrtjo družbenika pride do konflikta med dednim pravom in pravom družb, saj pravni položaj družbenika ne preide na dediče, zato bom to področje podrobneje raziskala. Prav tako bom skozi nalogo opredelila, kakšne so prednosti prenosa podjetja že za čas življenja lastnika oziroma managerja podjetja in kakšni so razlogi za izogibanje tej možnosti.

Cilj naloge je razširiti znanje o dedovanju podjetniškega premoženja in ugotoviti, katera področja niso urejena ali so slabše urejena, ter najti razloge za prenos podjetja že za čas lastnikovega oziroma managerjevega življenja.

V prvem poglavju zaključne strokovne naloge so predstavljena splošna pravila, ki veljajo pri dedovanju deleža v osebnih in kapitalskih gospodarskih družbah, ter dedovanje po s. p. V tem poglavju sta opredeljeni tudi dve vrsti dedovanja, oporočno in zakonito dedovanje, ter njune razlike in morebitne prednosti. Drugo poglavje spada med pomembnejša poglavja, saj predstavlja dedovanje po s. p., ki spada med najpogostejše oblike podjetij v Sloveniji. V tretjem poglavju je podrobneje opredeljeno dedovanje poslovnih deležev v družbi z omejeno odgovornostjo (v nadaljevanju d. o. o.) v primeru enega ali več dedičev, vpliv družbene pogodbe na dedovanje ter dedovanje v enoosebni d. o. o. V okviru četrtega poglavja pa je opredeljeno dedovanje v okviru osebnih gospodarskih družb, med katere spadajo družba z neomejeno odgovornostjo (v nadaljevanju d. n. o.), komanditna družba (v nadaljevanju k. d.), dvojna družba in tiha družba. V petem podpoglavju naloga razlaga, kakšna je odgovornost dedičev za dolgove podedovanega podjetja in dedovanje zadolženega podjetja. V zadnjem, šestem poglavju pa je opredeljen prenos podjetja na naslednike že za čas življenja lastnika podjetja. Sledi sklep, ki povzema zaključne ugotovitve naloge.

1 SPLOŠNO O DEDOVANJU V DRUŽBI Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO, PO PODJETNIKU POSAMEZNIKU IN V OSEBNIH DRUŽBAH

Pojem dedovanje podjetniškega premoženja nam pomaga razumeti prehod premoženja podjetnika ali prehod udeležbe umrle osebe v osebnih ali kapitalskih družbah. Ta udeležba je lahko v obliki poslovnega deleža ali delnic, ki jih pravni nasledniki lahko dedujejo. Podjetje združuje pravice podjetnika ali družbenika in določene denarne vrednosti, zaradi česar se podjetniško premoženje lahko deduje in je predmet pravnega prometa (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 339–341).

Iz naslova dednega prava v slovenskem pravnem sistemu ločimo zakonito in oporočno dedovanje. Osnovni deleži podjetij se tako lahko dedujejo na podlagi oporoke ali na podlagi zakona v primeru, da zapustnik ni napravil oporoke. Pri dedovanju po zakonu tako kot pri oporočnem dedovanju zaradi svobodne gospodarske pobude niti sodišče dediču ne more naložiti dolžnosti, naj nadaljuje zapustnikovo podjetje, saj se dedič dediščini lahko odpove (Kocbek in drugi, 2014a, str. 508).

Z oporoko se lahko določijo osebe, ki bi bile po mnenju zapustnika primerne za nadaljevanje podjetja in se na ta način izognejo zakonski razdelitvi podjetniškega premoženja po njihovi smrti. Oporočno dedovanje nastopi z oporoko in ima prednost pred dedovanjem po zakonu, pri čemur veljajo splošna pravila o dedovanju, vključno s tistimi o nujnem deležu. Pri oporoki gre za enostransko izjavo volje zapustnika, katero lahko tekom svojega življenja kadarkoli prekliče. V času zapustnikovega življenja je oporoka neveljavna, saj podjetnikova zapuščina preide na njegove dediče v trenutku njegove smrti. Za veljavno se šteje le tista oporoka, ki je zapisana v eni izmed zakonsko določenih oblik, zapustnik pa mora biti ob njenem nastanku oporočno sposoben. Soglasje dedičev za veljavno oporoko ni potrebno (Turk, 2016, str. 13–14).

Zapustnik lahko svoje podjetje zapusti enemu ali več dedičem, v primeru, da je dedičev več, se med njimi oblikuje dediščinska skupnost. Z 82. členom ZD je določeno, da oporočitelj sicer lahko v posameznih določilih oporoke postavi določene omejitve, kot so razni pogoji in roki, vendar le takšne, ki so s tem zakonom dovoljene. Upoštevati je treba tudi to, da zaradi svobodne gospodarske pobude (Ustava Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a, 74. člen, v nadaljevanju URS) oporočitelj ne bi smel dediču naložiti, da bo podjetniško premoženje podedoval le, če bo nadaljeval delo podjetja (Kocbek in drugi, 2014a, str. 507–512).

Kadar zapustnik ne napiše oporoke ali pa je ta neveljavna, pride do zakonitega dedovanja, kjer je z zakonom določen krog oseb, ki lahko glede na svoje razmerje z zapustnikom po njem dedujejo. Z zakonom so določeni trije dedni redi, pri čemer je treba upoštevati, da se

najprej upoštevajo dediči bližnjega dednega reda (Jelačin, 2011, str. 58). Zakonska zveza in sorodstvo predstavljata razmerji, na podlagi katerih določena oseba pridobi pravico do dedovanja. Po ZD se torej za zakonite dediče štejejo zapustnikovi potomci, posvojenci in njihovi potomci, zakonec ali zunajzakonski partner, zapustnikovi starši ali posvojitelji ter njihovi otroci (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 79). V Sloveniji za podjetnikom nemalokrat deduje več oseb oziroma dedičev, zato bi bilo po mnenju nemških strokovnjakov treba preprečiti drobitve dediščine v obliki deležev podjetja, ki lahko ogrozi obstoj podjetja, posebno tistih v obliki osebnih družb ali s. p., saj so te oblike podjetja navadno organizirane kot družinska podjetja. Splošni predpisi pri nas in v Nemčiji ne onemogočajo drobitve zapuščine pri zakonitem dedovanju v skladu z načelom enakosti pravic dedičev, kar lahko ogrozi nadaljnje poslovanje podjetja. Ker je podjetniška dejavnost v zadnjih letih močno narasla, bi lahko bile primerne zakonske spremembe v smeri, kot to velja pri dedovanju kmetij. S tem bi bilo mogoče zmanjšati verjetnost propada podjetij. Slednje je v Nemčiji in podobno tudi pri nas urejeno tako, da se celotna kmetija lahko dodeli enemu izmed dedičev, če je bila predhodno vložena posebna zaščita kmetije in s tem uporaba posebnega dednopravnega režima. V Italiji in Franciji so se reševanja družinskih podjetij oziroma podjetij, ki so družinskega značaja, lotili z uvedbo posebne novele, spremembe v tej smeri pa se predvidevajo tudi v našem ZD. Slednji na nek način že omogoča nadaljevanje podjetja z enim dedičem, ki želi nadaljevati podjetje, kar je opredeljeno v 147. členu ZD, v skladu s katerim lahko na podlagi zahteve dediča, ki je živel ali pridobival skupaj z zapustnikom, sodišče odloči, da se mu v primeru upravičenosti dodeli posamezne ali skupne stvari, ki bi drugače pripadale v določenem deležu drugim dedičem. Dedič, kateremu stvari pripadejo, mora vrednost le-teh sodedičem izplačati znotraj rokov, ki jih določi sodišče. Do izplačila upravičenega zneska imajo ti dediči zastavno pravico na teh stvareh (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 340).

S smrtjo družbenika ali podjetnika nastopijo številne spremembe pri poslovanju podjetja in pravne posledice, vezane na vstop dedičev v podjetje. Ob nastopu dedovanja je treba ugotoviti, za kakšno obliko dedovanja gre, torej zakonito ali oporočno dedovanje, kakšna je vrednost podjetniškega premoženja, ki se deduje, kdo vse so dediči premoženja. Dediči se dediščini lahko tudi odpovedo. Po ZGD-1 se lahko deduje tako po premoženje s. p. kot tudi delež po osebnih in kapitalskih gospodarskih družbah, pri tem pa je pomembno, da se dediči dogovorijo, kako bodo nadaljevali podedovano podjetje. Podjetje lahko nadaljuje en dedič sam ali pa se oblikuje dediščinska skupnost do takrat, ko se dediči dogovorijo o delitvi (Supanič, 2009).

S. p. predstavlja eno izmed najpogostejših oblik opravljanja podjetniške dejavnosti, ki jo lahko opravljajo praktično vse poslovno sposobne osebe. Z nadaljevanjem podjetniške dejavnosti zapustnika postane dedič univerzalni pravni naslednik zapustnika. V primeru, da za podjetnikom deduje zgolj en sam dedič, navadno ni zapletov, saj ti največkrat nastopijo, kadar je dedičev več ali ko ti nimajo poslovne sposobnosti (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 345).

Za osebne gospodarske družbe velja, da s smrtjo družbenika praviloma prenehajo. Družbeniki se lahko z družbeno pogodbo dogovorijo, da družba s smrtjo enega izmed družbenikov ne preneha ter se družba nadaljuje s preostalimi družbeniki ali pa v zapustnikovo mesto v družbi nadomesti njegov dedič ali dediči. S prenehanjem družbe zaradi smrti družbenika in z nadaljevanjem le-te s preostalimi člani pride do nasprotja z dednim pravom, saj pravni položaj zapustnika ne preide na njegove dediče. V primeru nadaljevanja takšne družbe je treba upoštevati ZGD-1, ki določa, da takšna podjetja ne morejo obstajati z enim družbenikom (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 341–343, 362).

Za kapitalske družbe pa je za razliko od osebnih značilno, da skladno z načeli ZGD-1 s smrtjo družbenika ne prenehajo, saj gre pri teh oblikah gospodarskih družb zgolj za kapitalsko udeležbo, ki se praviloma lahko deduje (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 341). D. o. o. spada med najpogostejše oblike kapitalskih družb. V primeru, da družbene pogodbe ni, se poslovni delež lahko deduje. Dedič z dedovanjem postane zapustnikov univerzalni pravni naslednik, kar mu omogoča, da lahko postane družbenik družbe (E-vem, 2018).

2 DEDOVANJE PO SAMOSTOJNEM PODJETNIKU POSAMEZNIKU

2.1 Splošno o samostojnem podjetniku posamezniku

»Samostojni podjetnik posameznik je fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost v okviru organiziranega podjetja« (6. odstavek 3. člena ZGD-1). Gre za najosnovnejšo in eno najpogostejših oblik izvajanja gospodarske dejavnosti, kjer lahko podjetnik opravlja katerokoli gospodarsko dejavnost, razen v primerih, kadar je z zakonom določeno drugače. Z vpisom v Poslovni register Slovenije podjetnik pridobi pravico za opravljanje gospodarske dejavnosti. Za pridobitev statusa podjetnika je potrebna le izjava volje posameznika za vpis v Poslovni register Slovenije, ki jo podjetnik predloži pristojnemu organu, ki nato preveri ustreznost prijave. Registracija snovnega kapitala ob registraciji s. p. skladno z zakonom ni potrebna. Za s. p. in osebne družbe se uporabljajo podobna pravila. Za podjetnika veljajo pravila ZGD-1, vezana na obstoj in delovanje podjetja. Podjetnik za vse obveznosti iz naslova te oblike podjetja odgovarja z vsem svojim osebnim premoženjem, kot tudi premoženjem iz naslova dejavnosti. S. p. lahko preneha svoje poslovanje z izbrisom iz poslovnega registra (Cepec & Kovač, 2012, str. 169–172).

2.2 Dedovanje po samostojnem podjetniku posamezniku

Z namenom nadaljevanja dejavnosti s. p. je priporočljivo, da podjetnik že za čas svojega življenja sprejme odločitve o nadaljevanju podjetja po njegovi smrti. Zapustnik lahko v oporoki določi dediča, ki bi bil po njegovem mnenju najprimernejši za nadaljevanje

podjetniške dejavnosti, in s tem prepreči tudi morebitne spore med dediči. Z določitvijo dediča v oporoki se torej izognemo večjim težavam, razen v primeru, če oporočni dedič ne bi želel nadaljevati podjetja. V tem primeru dedovanje poteka enako, kot bi potekalo v primeru brez oporočnega dediča (Šinkovec & Tratar, 2005, str. 44). V primeru smrti podjetnika lahko »dedič, ki nadaljuje podedovano podjetje, v firmi še naprej uporablja ime in priimek zapustnika« (4. odstavek 72. člena ZGD-1). Kot omenjeno, je s. p. fizična oseba, zato s smrtjo podjetnika dejavnost načeloma preneha. Podjetnikovo podjetje pa se ob njegovi smrti iz Poslovnega registra Slovenije ne izbriše samodejno, temveč šele po poteku treh mesecev po pravnomočnosti sklepa o dedovanju, če dediči ne predložijo izjave za nadaljevanje podjetniške dejavnosti. Ker pa določila ZD pravijo, da zapustnikovo podjetje na njegove dediče preide že v trenutku njegove smrti, se nadaljevanje podjetja v času od zapustnikove smrti do zapuščinske obravnave zagotavlja s skupščino dedičev v primeru več dedičev (Podjetniški center Slovenj Gradec, 2018). ZGD-1 in ZD si v primeru dedovanja nasprotujeta, saj se po slednjem kot zapuščina na dediča v trenutku zapustnikove smrti prenesejo vse pravice in obveznosti zapustnika. Po ZGD-1 pa dedič lahko nadaljuje podjetje šele po vpisu v Poslovni register Slovenije. V primeru, da za podjetnikom zapustnikom deduje več oseb, podjetje podjetnika ob njegovi smrti preide na dediščinsko skupnost (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 345–346). Zaradi svobodne gospodarske pobude se dedič lahko odloči, ali bo dejavnost podedovanega podjetja nadaljeval ali ne. Če se dedič odloči, da z dejavnostjo ne bo nadaljeval, mora Agenciji Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJ PES) predložiti pravnomočni sklep o dedovanju in izjavo, da dejavnosti zapustnika ne namerava nadaljevati. AJ PES nato podjetnika izbriše iz poslovnega registra, preostalo premoženje se nato razdeli med upravičene dediče in ostale upravičence (Zavarovalnica Triglav, 2018).

V primeru, da se dedič odloči nadaljevati zapustnikovo podjetje, velja za univerzalnega pravnega naslednika. Univerzalni pravni naslednik skladno s 132. členom ZD vstopi v vsa pravna razmerja umrlega podjetnika takoj ob njegovi smrti, kar omogoča, da podjetje kot zapuščina v nobenem trenutku ni brez subjekta. Na dediče tako preidejo vse pravice in obveznosti iz naslova podjetja podjetnika zapustnika. Dediči bodo za dolgove podjetnika zapustnika odgovarjali do višine podedovanega premoženja (142. člen ZD), pri tem pa je treba upoštevati vrsto premoženja, s katerim odgovarja. Dedič v nekaterih primerih ne odgovarja zgolj s podedovanim, temveč tudi z osebnim premoženjem, vendar le do višine podedovanega premoženja. Primerno bi bilo sprejeti stališče, da dediči pri nadaljevanju podjetja še naprej uporabljajo zapustnikovo ime podjetja ali pa na povezanost z zapustnikovim podjetjem jasno nakažejo (Kocbek in drugi, 2014a, str. 506–510).

ZGD-1 ne ureja položaja, nadaljevanja podjetnikovega podjetja v obliki dediščinske skupnosti, kadar za zapustnikom deduje več dedičev. Pravna teorija sicer ta položaj rešuje, pri tem se predvsem osredotočajo na to, kakšna je odgovornost dedičev za zapustnikove dolgove. Najbolj si prizadevajo za solidarno odgovornost vseh dedičev. Kadar podjetje v primeru več dedičev nadaljuje le eden izmed njih, ne potrebuje soglasja ostalih dedičev za

uporabo imena in priimka zapustnika. Dediči podedovano podjetje lahko tudi prodajo osebi, ki ni dedič. Kupec sme uporabljati dosedanje podjetje le pod pogojem, da se s tem strinjajo vsi dediči. Kupec bi v tem primeru postal univerzalni pravni naslednik. Dediči imajo torej več možnosti, o katerih se lahko svobodno odločijo ob upoštevanju podjetniškega statusnega prava. Pri tem je treba upoštevati nekaj posebnosti glede na to, ali gre za oporočno dedovanje ali zakonito dedovanje (Kocbek in drugi, 2014a, str. 507–510).

Dediči lahko podjetnikovo podjetje dedujejo na podlagi zakona ali na podlagi oporoke, skladno s splošnimi pravili o dedovanju, vključno z določili o nujnem deležu (Kocbek in drugi, 2014a, str. 507). Dediči se lahko dedovanju odpovedo, vendar odpoved ne more biti delna (1. odstavek 136. člena ZD). Pri odpovedi dedovanja podjetja na podlagi oporoke ima dedič še vedno pravico do nujnega deleža, če oseba spada med nujne dediče. V primeru zakonitega dedovanja pa dediči te pravice nimajo, saj je nujni delež del zakonitega deleža (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 346). K uspešnemu nadaljevanju podjetniške dejavnosti bi pripomogla oporoka, saj bi tako podjetje nadaljeval dedič, ki je po mnenju zapustnika najprimernejši. Z oporoko lahko zapustnik dedičem postavi pogoj, da podjetniško premoženje nanje preide zgolj v primeru nadaljevanja dejavnosti. Mnenja stroke o tem, ali je tak pogoj v skladu z ustavno določbo o svobodni gospodarski pobudi (74. člen URS), so deljena. Pogoj lahko razumemo kot omejevanje omenjene določbe, saj nikogar ne moremo prisiliti k opravljanju podjetniške dejavnosti, po drugi strani pa lahko pogoj lahko štejemo kot dopustnega in dedič, ki dejavnosti podjetja ne želi opravljati, ne bo dedoval podjetniškega premoženja. Stroka se bolj nagiba k prvemu stališču, saj bi pogoj v oporoki lahko razumeli, kot da dedič zaradi uveljavljanja svobodne gospodarske pobude ne more dedovati podjetniškega premoženja. Pogoji, ki jih zapustnik določi v oporoki, so podrejeni svobodni gospodarski pobudi, zato določeni pogoji z 82. členom ZD štejejo za nedovoljene oziroma nenapisane. Težava takšnega pogoja je še bolj izrazita v primeru enega dediča ali v primeru, da noben izmed dedičev ne bi želel nadaljevati podjetja. Enako velja tudi pri dedovanju po zakonu, saj tudi v tem primeru zaradi uveljavljanja svobodne gospodarske pobude niti sodišče dediču ne more določiti, naj nadaljuje podjetnikovo dejavnost (Kocbek in drugi, 2014a, str. 507–508).

Za zapustnikom lahko dedujejo tudi dediči, ki po zakonu ne izpolnjujejo pogojev za opravljanje podjetniške dejavnosti oziroma nimajo poslovne sposobnosti. Do tega največkrat pride, kadar za podjetnikom deduje mladoletni otrok. V tem primeru lahko starši ali eden izmed njiju upravlja z nadaljevanjem ali prenehanjem dejavnosti pod določenimi pogoji. V primeru, da dedič ne more nadaljevati dejavnosti podjetja, lahko imenuje ustreznega zastopnika, podjetje prenese na sodediča ali proda (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 355).

2.3 Nadaljevanje podjetniške dejavnosti, ki jo deduje več dedičev in dediščinska skupnost

Pri dedovanju podjetja s. p. pojavljajo številna vprašanja v zvezi z odgovornostjo za obveznosti podedovanega podjetja ter številne težave v primeru več dedičev. S smrtjo zapustnika se med sodediči oblikuje dediščinska skupnost za čas do delitve dediščine. Na vse dediče skupno preidejo pravice in obveznosti iz naslova podjetja, s katerimi do delitve dediščine dediči razpolagajo skupno (Zupančič, 2006, str. 14). Podjetje podjetnika zapustnika je do delitve v skupni lasti dedičev. Kadar je dedičev več, s podedovanjem premoženjem upravljajo skupaj do časa delitve. 145. člen ZD določa, da se morajo dogovoriti glede upravljanja podedovanega podjetja, če pa dogovora ali izvršitelja ni, lahko katerikoli dedič od sodišča zahteva določitev upravitelja za upravljanje dediščine. S tem členom zakona je določeno, da je za upravitelja lahko določen kdorkoli izmed dedičev. Upravitelj »upravlja dediščino za vse ali pa določi vsakemu dediču del dediščine, ki naj ga upravlja« (2. odstavek 145. člena ZD). Upravitelj s stvarmi zapuščine lahko razpolaga le v primerih, ko je to potrebno za povrnitev stroškov ali preprečevanje škode ob odobritvi sodišča (4. odstavek 145. člena ZD) (Šinkovec & Tratar, 2005, str. 407–408).

Podjetnik lahko imenuje zastopnika za primer smrti, ki je po njegovi smrti pooblaščen za opravljanje pravnih dejanj v sklopu rednega poslovanja podjetnikovega podjetja. Zastopnik za primer smrti je nova oblika zastopnika v podjetniškem pravu, ki je bil uveden z ZGD-1. Po 32. členu ZGD-1 so njegova pooblastila ožja od pooblastil zakonitega zastopnika, saj je slednji določen z aktom o ustanovitvi ali z zakonom in »lahko opravlja vsa pravna dejanja, ki spadajo v pravno sposobnost podjetja« (Kocbek in drugi, 2014a, str. 511–512). Zapustnik lahko določi tudi izvršitelja oporoke, ki je pooblaščen za upravljanje zapuščine in druge naloge, vezane na oporoko, in se zato v nekaterih pogledih razlikuje od zastopnika. Izvršitelj oporoke skrbi predvsem za upravljanje celotne zapuščine, poplačilo dolgov in volil, če obstajajo, ter uresničevanje oporočne želje zapustnika (1. odstavek 96. člena ZD) in ne opravljanje dejavnosti s. p. (Supanič, 2009). Pooblastilo izvršitelja oporoke lahko prekliče zgolj sodišče. Če z oporoko ni imenovan izvršitelj, je upravljanje prepuščeno upravitelju dediščine, ki ga določi sodišče za namene upravljanja dediščine v imenu vseh dedičev, lahko pa tudi določi posameznemu dediču del zapuščine, katerega je dolžan upravljati (2. odstavek 145. člena ZD). Upravitelj je lahko tudi kateri izmed dedičev. Zapustnik lahko določi tudi zastopnika za primer smrti, katerega pooblastilo zastopniku dovoljuje opravljanje posle rednega poslovanja podjetja. Dediči, ki nadaljujejo podjetje, lahko pooblastilo upravitelja tudi prekličejo, vendar se morata podelitev in odvzem pooblastila vpisati v Poslovni register Slovenije. Zastopnik in izvršitelj oporoke sta torej lahko ista oseba, pri čemer se je treba zavedati, da razrešitev ene funkcije te osebe ne velja tudi za drugo. Zastopnik se prav tako po 131. členu ZD razlikuje tudi od skrbnika zapuščine, saj slednjega imenuje sodišče, navadno takrat, kadar so dediči neznani ali ti nimajo znanega prebivališča. Če ni določen niti zastopnik niti prokurist, ju lahko v primeru smrti ali v določenih drugih primerih na predlog oseb s pravnim interesom imenuje tudi sodišče. Funkcija zastopnika, ki ga imenuje sodišče,

preneha s pretekom časa ali imenovanjem novega zastopnika, ki je lahko tudi dedič (9. odstavek 72. člena ZGD-1). Če je pred zapustnikovo smrtjo imenovan prokurist, njegova prokura po 72. členu ZGD-1 s podjetnikovo smrtjo ali izgubo poslovne sposobnosti ne konča. Poleg zapustnika lahko prokuro podelijo tudi dediči. Po 1. odstavku 35. člena ZGD-1 »prokura upravičuje vsa pravna dejanja, ki spadajo v pravno sposobnost družbe, razen za odsvojitve in obremenitve nepremičnin, za kar mora biti prokurist posebej pooblaščen«. Če se zgledujemo po nemškem pravu, dediči za prokurista ne morejo določiti enega izmed njih, prav tako bi morala prokura prokurista, ki je postal dedič, prenehati (Kocbek in drugi, 2014a, str. 511–512).

Po mnenju stroke dediščinska skupnost ni primerna za vodenje podjetja, saj bi bilo za vodenje vseh rednih poslov in upravljanje potrebno soglasje vseh članov dediščinske skupnosti oziroma vseh dedičev. To je največkrat težko ali pa celo nemogoče doseči. Dediči, ki so skupni lastniki podjetniškega premoženja, se soočajo z negotovostjo, vezano na delitev premoženja, in glede časa delitve podjetniškega premoženja. Podjetje v obliki dediščinske skupnosti največkrat težko ohranja svoj položaj in le-tega povečuje. Ker dediščinska skupnost ni primerna za opravljanje dejavnosti, bi bila najboljša rešitev za nadaljnjo uspešnost podjetja, da bi se dediči med seboj dogovorili, kateri izmed njih bo nadaljeval podjetje, ali pa odločitev dedičev, da podjetnikovo podjetje preoblikujejo v eno izmed pravnoorganizacijskih oblik, ki jih določa zakon (Višje sodišče v Ljubljani, 2016). Preoblikovanje v gospodarsko družbo je na dolgi rok nujno, saj je s. p. lahko le posamezna oseba in ne več oseb skupaj, kar se pojavi pri dediščinski skupnosti. Dediščinska skupnost je tako primerna le za krajši čas, torej največ tri mesece. Prikrita dediščinska skupnost prav tako ni primerna za nadaljevanje podjetja zapustnika, saj pri tej obliki eden izmed dedičev prevzame podjetje in dejavnost, sodediči pa so še naprej povezani v skupnost in tako skupno odgovarjajo za obveznosti iz naslova podedovanega podjetja. Kot omenjeno, se morajo dediči med seboj dogovoriti, kateri izmed njih bo nadaljeval podjetje, ali pa s. p. preoblikovati v družbo (Kocbek in drugi, 2014a, str. 508–509).

Dediči se tako lahko odločijo, da noben izmed dedičev ne bo nadaljeval dejavnosti in bo podjetje prenehalo z opravljanjem podjetniške dejavnosti, bodo podedovano podjetje prodali, ga vložili ali pa statusno preoblikovali v kapitalsko družbo. Dediči se prav tako lahko dogovorijo, da bo podjetniško dejavnost nadaljeval le eden izmed njih. Če se dediči odločijo nadaljevati podjetje v obliki gospodarske družbe, lahko podjetnikovo podjetje prenesejo na novo ali obstoječo kapitalsko družbo. Prednost takšnega prenosa je v tem, da ni treba izvesti likvidacijskega postopka prenehanja podjetnika, saj ob prenosu vse pravice in obveznosti podjetnikovega podjetja preidejo na družbo, kot na univerzalnega pravnega naslednika. Preoblikovanje v kapitalsko družbo je priročno tudi v primeru, ko zgolj en dedič deduje podjetnikovo podjetje in želi nadaljevati dejavnost, vendar ne kot podjetnik (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 353–354). Če se dediči odločijo, da dejavnosti zapustnika ne bodo nadaljevali, se dedovanje izvede skladno s splošnimi pravili o dedovanju, se upoštevajo splošna pravila o dedovanju, po katerih lahko zakoniti in oporočni dediči

dedujejo podjetniško kot tudi osebno premoženje, ki nima povezave s podjetjem. Dediči do višine podedovanega premoženja sorazmerno z deležem dediščine odgovarjajo za zapustnikove dolgove v okviru podjetja kot tudi zasebnega življenja ter vse zapustnikove davčne obveznosti. Sodišče določi upravitelja v primeru, če ni določen izvršitelj, dediči pa se o delitvi dediščine ne morejo sporazumeti sami. Dediči se za nadaljevanje podjetniške dejavnosti odločijo sami, saj jim tega ne more določiti nihče drug. Dediči se prav tako lahko odločijo, da bodo podedovano podjetje prodali takoj po sodnem sklepu tretji osebi. Kupec lahko uporablja dosedanje podjetje le, če se s tem strinjajo vsi dediči. Tudi pri prodaji podjetja kupec nastopa kot univerzalni pravni naslednik in odgovarja za obveznosti iz naslova podjetniškega premoženja (Kocbek in drugi, 2014a, str. 509–510).

3 DEDOVANJE V DRUŽBI Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO

3.1 Splošno o družbi z omejeno odgovornostjo

»Družba z omejeno odgovornostjo je družba, katere osnovni kapital sestavljajo osnovni vložki družbenikov« (Cepec & Kovač, 2012, str. 197). Družba je lahko ustanovljena s strani ene ali več pravnih ali fizičnih oseb na podlagi družbene pogodbe, ki mora biti v obliki notarskega zapisa. Poslovni delež družbenikov v podjetju je odvisen od njihovega osnovnega vložka. Minimalni osnovni kapital takšne oblike kapitalske družbe je 7.500 evrov, posamični vložki družbenikov pa ne smejo biti manjši od 50 evrov. Lahko je zagotovljen v stvarnem vložku ali v denarju. Družbeniki morajo pred prijavo za vpis v sodni register zagotoviti vsaj četrtno osnovnega vložka, medtem ko mora vrednost vseh zagotovljenih vložkov znašati minimalno vrednost osnovnega kapitala. Stvarne vložke morajo družbeniki zagotoviti še pred vpisom v sodni register, denarni vložki pa morajo biti nakazani na bančni račun podjetja (Cepec & Kovač, 2012, str. 197–198). Poslovni delež družbe predstavlja pravice in obveznosti posameznega družbenika glede na osnovni vložek. Deleži družbenikov se lahko med seboj razlikujejo. Ker d. o. o. spada med pravne osebe, le-ta odgovarja za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem, medtem ko družbeniki za obveznosti družbe praviloma ne odgovarjajo (Bratina, Bohinc & Pivka, 1993, str. 45).

3.2 Dedovanje deležev po družbeniku v družbi z omejeno odgovornostjo

D. o. o. spada med kapitalske gospodarske družbe in s smrtjo družbenika ne preneha. Poslovni delež se lahko deduje (1. odstavek 481. člena ZGD-1), tega pa ni mogoče preklicati niti z družbeno pogodbo. Z družbeno pogodbo prav tako ni mogoče določiti vrstnega reda dedičev ali nekaterih oseb izključiti iz dedovanja, lahko pa se določi nadaljnja usoda podedovanega deleža. Omejitve je mogoče postaviti za zaščito obstoječih družbenikov pred vstopom drugih oseb v družbo (Zupančič, 2008). Nadaljnja usoda podedovanega deleža v družbeni pogodbi lahko določa, da mora dedič delež prenesti na družbo, družbenika ali tretjo osebo, pri čemur je potrebno soglasje pridobitelja poslovnega deleža (Zupančič & Žnidaršič

Skubic, 2009, str. 385). Pri dedovanju za umrlim družbenikom ne gre za dedovanje družbe, saj gre za samostojno pravno osebo, na katero smrt družbenika praviloma ne vpliva. Kot omenjeno, se lahko deduje zapustnikov poslovni delež, ki prav tako »predstavlja družbenikovo premoženje kot zapuščino v družbi z vsemi korporacijskimi pravicami« (Kocbek in drugi, 2014b, str. 852). Po ZD poslovni delež zapustnika v trenutku njegove smrti preide na njegove dediče. Kljub temu da je dedič pridobil poslovni delež skladno z določili ZD, ne bo mogel uveljavljati korporacijskih pravic, če se družbi ne bo prijavil kot upravičenec do teh pravic podedovanih deležev. Lahko se zgodi, da družba ne bo želela izplačati dobička dediču, ki ne predloži dokazila (Zupančič, 2008).

Dedič se dedovanju poslovnega deleža lahko tudi odpove, vendar njegova odpoved ne more biti delna. Enako velja tudi obratno, saj dedič ne more sprejeti samo poslovnega deleža (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 386). V tem primeru se lahko zgledujemo po sodni praksi, ki je določila, da dediči »ne morejo izbirati, kateri del zapuščine želijo podedovati in katerega ne, to pomeni, da lahko sprejmejo le celotno zapuščino ali pa se zapuščini v celoti odpovedo (1. odstavek 136. člena ZD) (Vrhovno sodišče Republike Slovenije, 1999). Z nastopom dedovanja poslovnega deleža lahko pride do sprememb v strukturi družbe, saj namesto zapustnika lahko vstopi dedič ali dediči, ki so solastniki podedovanega deleža (Kocbek in drugi, 2014b, str. 852).

V primeru, da za podjetnikom zapustnikom deduje več dedičev, sta možni dve opciji. Poslovni delež lahko z oblikovanjem skupnosti imetnikov pripada več osebam skupno ali pa se delež razdeli ob nastopu dedovanja ali kasneje. Do delitve poslovnega deleža pri dedovanju lahko pride le v primeru, če družbena pogodba tega ne prepoveduje (4. odstavek 483. člena ZGD-1). ZGD-1 ne prepoveduje, da bi se v primeru dedovanja delež delil na manjše dele, imetniki novih manjših deležev pa bi bile različne osebe (Kocbek in drugi, 2014b, str. 862). V primeru sodedičev so ti solastniki podedovanega poslovnega deleža in se med njimi oblikuje skupščina dedičev. Dediči imajo možnost, da si poslovni delež razdelijo na enake ali različne dele ali pa poslovni delež ostane v skupščini dedičev. Dediči s podedovanim deležem razpolagajo in upravljajo skupaj do delitve dediščine. Če poslovni delež pripada več dedičem, za pravice in obveznosti iz naslova deleža odgovarjajo skupaj (1. odstavek 480. člena ZGD-1). Z ZGD-1 ni določeno, da bi morali dediči v primeru solastništva deleža določiti zastopnika. Če torej zastopnik ni določen, pravna dejanja družbe učinkujejo proti vsem dedičem poslovnega deleža, tudi v primeru, da so opravljena le proti enemu izmed njih (3. odstavek 480. člena ZGD-1) (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 386–387).

Dedič lahko po ZD podedovani delež odstopi ali proda sodediču ali tretji osebi. Pred podelitvijo dediščine sme dedič svoj poslovni delež delno ali v celoti prenesti zgolj na sodediča (1. odstavek 146. člena ZD). Če dedič odstopi poslovni delež sodediču, se nanj prenese tudi razpolaganje s tem deležem. Za takšen odstop dediči ne potrebujejo soglasja ostalih družbenikov, razen v primerih, ko to določa družbena pogodba. V primeru odstopa podedovanega deleža tretji osebi se dedič zgolj zaveže, da bo po delitvi dediščine delež

prenesel na to osebo. Za to dejanje je potrebno večinsko ali popolno soglasje družbenikov. Sodediči torej lahko razdelijo poslovni delež, če družbena pogodba tega ne prepoveduje. S prepovedjo delitve poslovnega deleža pride do konflikta dednega prava in prava družb, saj ni mogoče zahtevati, naj delež trajno pripada skupnosti dedičev. Po ZD ima vsak dedič pravico zahtevati delitev zapuščine (144. člen ZD). V primeru prepovedi delitve deleža se dediči lahko sporazumejo, da bo podedovani delež prevzel eden izmed njih in ostale izplačal. Dediči imajo tudi možnost poslovni delež prodati osebi, ki ni dedič, vendar imajo družbeniki predkupno pravico pri nakupu (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 388–389).

3.3 Vpliv družbene pogodbe na dedovanje poslovnega deleža

Družbena pogodba lahko močno vpliva na nadaljevanje podjetja po smrti družbenika. Ker so družbe navadno ustanovljene za daljši čas, bi morali družbeniki o dedovanju poslovnih deležev razmišljati že pri pogodbi o ustanovitvi d. o. o. Družbeniki tako lahko določijo nadaljnjo usodo podedovanega deleža družbe, glede na to, kako pomembna jim je osebna povezanost sedanjih družbenikov, in tako preprečijo vstop novih nezaželenih družbenikov. Z družbeno pogodbo se dedovanja poslovnega deleža ne da vnaprej in na splošno prepovedati (Zabel, 2009). Ker se poslovni delež lahko deduje (481. člen ZGD-1), z družbeno pogodbo ne moremo določiti, da po smrti enega izmed družbenikov njegov poslovni delež ni predmet zapuščine zapustnika, lahko pa se dedovanje razlikuje glede na vrsto dedovanja in določila v družbeni pogodbi (Prelič, 2004). V tujem pravu velja, da pogodba ne more izključiti ali prepovedati dedovanja, v slovenskem pravu pa bi s tem nasprotovali izrecni ustavni določbi. Zato torej ni mogoče določiti, v katerem vrstnem redu dedujejo dediči, ali pa nekaterih dedičev iz dedovanja izključiti. S pogodbo pa je mogoče določiti, da mora dedič svoj delež prodati družbi ali določenemu družbeniku (Kocbek in drugi, 2014b, str. 852).

S smrtjo družbenika ob nastopu dedovanja poslovni delež pripade dedičem, ki tako postanejo družbeniki družbe. Ali bodo dediči ostali družbeniki družbe in imeli možnost za izpolnjevanje korporacijskih pravic, je odvisno predvsem od družbene pogodbe, s katero je mogoče urediti razmerja po tem, ko poslovni delež preide na dediče. Pri družbeni pogodbi je sodeloval tudi zapustnik, zato lahko štejemo to pogodbo kot uveljavljanje zapustnikove volje. Družbena pogodba lahko dediče zavezuje k določenim dejanjem na različne načine. Ena izmed možnosti, ki so določene v pogodbi, je, da morajo dediči poslovni delež, ki pripada več dedičem, prenesti na enega izmed dedičev, ga prenesti na tretjo osebo, obstoječe družbenike ali družbo samo (Prelič, 2004). Z družbeno pogodbo ni mogoče na splošno prepovedati dedovanja poslovnega deleža, je pa mogoče postaviti omejitve, da se podedovani poslovni delež lahko prenese zgolj na osebe z določenimi strokovnimi znanji ali na družino zapustnika (Prelič, 2004). Določene omejitve dedovanja z družbeno pogodbo so v našem pravu dopustne, saj gre za uveljavljanje volje družbenika oziroma kasneje zapustnika (Kocbek in drugi, 2014b, str. 852). Dediči morajo pri dedovanju poslovnih deležev upoštevati določila družbene pogodbe in ravnati v smeri, kot le-ta določa. V primeru

odsvojitve ali umika deleža so dediči upravičeni do izplačila njegove tržne vrednosti (Prelič, 2004).

Dedič v primeru izpolnjevanja pogojev družbene pogodbe ostane družbenik družbe, vendar je v družbeni pogodbi mogoče določiti določene omejitve korporacijskih upravičenj iz naslova podedovanega deleža. Z družbeno pogodbo je torej mogoče določiti, da je dedič upravičen do izpolnjevanja korporacijskih pravic, kot sta pravica do obveščenosti in volilna pravica, vendar le prek pooblaščne osebe. Določena korporacijska upravičenja in drugo, kar je bilo priznано družbeniku zapustniku, se lahko dediču odvzamejo glede na interes družbenikov. Določene omejitve so torej v družbeni pogodbi dopustne, vendar le do te mere, da ne onemogočijo korporacijskih upravičenj dedičev v celoti (Prelič, 2004).

3.4 Dedovanje po edinem družbeniku v enoosebni družbi

Enoosebna družba z omejeno odgovornostjo omogoča posameznikom, da se z zagotovitvijo osnovnega kapitala izognejo odgovornosti za dolgove družbe z osebnim premoženjem, ki so jih povzročili s poslovanjem podjetja. Gre za eno najbolj priljubljenih in najpogostejših oblik podjetij v Sloveniji. Družba z enim družbenikom je s. p. z omejeno odgovornostjo in se od le-tega razlikuje po tem, da gre za pravno osebo, kjer edini družbenik za dolgove družbe odgovarja le do višine kapitalskega vložka. Namesto družbene pogodbe med družbeniki se v enoosebni družbi sprejme akt o ustanovitvi. V primerjavi z d. o. o. z več družbeniki se pri enoosebni družbi pojavljajo nekatere omejitve pri vplačilu osnovnega kapitala in številne posebnosti glede sklepanja poslov med družbo in njenim lastnikom. Če ustanovitelj pred prijavo družbe za vpis v register ni v celoti vplačal denarnega osnovnega vložka, mora ta del ustrezno nadomestiti. V številnih pogledih je poslovanje enoosebne družbe podobno s. p., saj so v tej obliki lahko »v eni osebi združene lastniška, upravljavska in poslovodna funkcija« (Cepec & Kovač, 2012, str. 212).

Tretji odstavek 523. člena ZGD-1 določa, da se za družbo z enim družbenikom uporabljajo pravila o d. o. o., če z zakonom ni določeno drugače. Zakon dedovanja poslovnega deleža po edinem družbeniku posebno ne ureja, zato uporabljamo določbe, ki veljajo za d. o. o. Enoosebna družba je kapitalska družba, zato družbenik osebno ne odgovarja za dolgove družbe in s smrtjo družbenika ne preneha. Poslovni delež je podedljiv skupaj z vsemi pripadajočimi korporacijskimi pravicami in na položaj umrlega družbenika vstopijo njegovi dediči. V trenutku zapustnikove smrti poslovni deleži po zakonu preidejo na njegove dediče, ki tako postanejo družbeniki družbe (Višje sodišče v Ljubljani, 2007).

V praksi je najenostavnejše, kadar ima edini družbenik samo enega dediča, saj se dedič odloči, ali bo po zapustniku sploh dedoval, in se v primeru prevzema poslovnega deleža odloči, ali bo podjetniško dejavnost nadaljeval. V primeru, da se odloči, da z dejavnostjo družbe ne bo nadaljeval, družba preneha. V primeru, da za zapustnikom deduje več dedičev, veljajo enaka pravila dedovanja kot pri običajni družbi z več družbeniki (Kocbek in drugi, 2014b).

4 DEDOVANJE DELEŽEV V OSEBNIH GOSPODARSKIH DRUŽBAH

Med osebne gospodarske družbe štejemo d. n. o., k. d. in dvojno družbo. Glavna značilnost osebnih gospodarskih družb je, da jo ustanovita dve ali več pravnih ali fizičnih oseb, pri tem pa mora vsaj eden izmed družbenikov za obveznosti družbe odgovarjati z vsem svojim premoženjem. To je tudi eden izmed razlogov, da takšne družbe nimajo predpisanega minimalnega ustanovitvenega kapitala (Cepec & Kovač, 2012, str. 177). Osebne družbe nastanejo s sklenitvijo družbene pogodbe, ki mora biti v obliki notarskega zapisa ali zasebne listine. Kot ostale družbe imajo tudi osebne status pravne osebe, ki ga pridobijo z vpisom v sodni register. Zaradi osebne odgovornosti družbenikov se te vrste podjetij bolj uporabljajo v okviru manjših in družinskih podjetij in spadajo med redkejše oblike opravljanja podjetniške dejavnosti (Cepec & Kovač, 2012).

Osebne družbe so si med seboj podobne in hkrati zelo različne na številnih področjih. Pri d. n. o. na primer za dolgove družbe primarno odgovarja družba sama, družbeniki pa za dolgove odgovarjajo subsidiarno. Pri takšni družbi ni niti z družbeno pogodbo mogoče določiti, da kateri izmed družbenikov ne bi odgovarjal ali pa bi odgovarjal le omejeno. Za osebne gospodarske družbe je značilno, da ustanovitveni kapital ni predpisan. Deleži družbenikov so lahko v primeru dogovora različno veliki, drugače pa velja, da vsi družbeniki zagotovijo enake vložke (Cepec & Kovač, 2012). Družbeniki so upravičeni le do denarnega deleža v premoženju in ne do lastnine posameznih stvari, kar pomeni, da družbeniki niso solastniki premoženja d. n. o. (Kocbek in drugi, 2014a, str. 537). Kot ostale osebne družbe k. d. ustanovi ena ali več pravnih ali fizičnih oseb, pri tem mora vsaj ena oseba nastopati v vlogi komplementarja in ena v vlogi komanditista. Komplementar za posle družbe odgovarja z vsem svojim premoženjem, medtem ko komanditist za obveznosti družbe odgovarja le do višine kapitalskega vložka. Za k. d. se uporabljajo številna pravila, ki veljajo tudi za d. n. o., kar se navezuje predvsem na pogodbeno svobodo in razloge za prenehanje družb. Dvojno družbo lahko opredelimo kot k. d., v kateri je edini komplementar kapitalska družba ali družba, v kateri so kapitalske družbe edini komplementarji, ali pa kot d. n. o., v kateri so vsi družbeniki kapitalske družbe. V vlogi komplementarja torej v tem primeru lahko nastopata d. o. o. ali d. d. Takšna oblika družbe še vedno spada med osebne družbe, saj kapitalske družbe v vlogi komplementarja za obveznosti družbe odgovarjajo z vsem svojim premoženjem. Družbeniki ali delničarji družbe, ki nastopajo v vlogi komanditista, pa za obveznosti dvojne družbe ne odgovarjajo. Za dvojno družbo je značilno, da za obveznosti družbe nobena fizična oseba ne odgovarja s svojim premoženjem, kar pomeni, da tudi družbeniki in delničarji družb, ki nastopajo v vlogi komplementarja, prav tako ne odgovarjajo za obveznosti dvojne družbe (Cepec & Kovač, 2012). Smrt komanditista načeloma ne povzroči prenehanja dvojne družbe, se pa pojavljajo dednopravna vprašanja v primeru, da pride do smrti družbenika družbe, ki nastopa v vlogi komplementarja (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 362). Med osebne družbe štejemo tudi tiho družbo, ki je bila z novelo ZGD-1 ukinjena leta 2012. Načeloma s smrtjo nosilca družbe preneha, razen če je

bilo z družbeno pogodbo med nosilcem tihe družbe in tihim družbenikom določeno drugače (Zupančič, 2006, str. 28).

Tako kot pri ostalih družbah se tudi v osebnih gospodarskih družbah deduje poslovni delež zapustnika. V primeru, da družba po zapustnikovi smrti nadaljuje svoje poslovanje z vključevanjem dedičev, na dediča preide poslovni delež z določenimi pripadajočimi pravicami in obveznostmi (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 379). S smrtjo osebno odgovornega družbenika, komplementarja ali nosilca tihe družbe pride do nasprotij med dednim pravom in pravom družb v primeru prenehanja družbe ali nadaljevanja s preostalimi člani družbe. Do nasprotja v tem primeru pride, saj po ZGD-1 osebne družbe s smrtjo ene izmed teh oseb načeloma prenehajo in tako pravni položaj zapustnika ne preide na njegove dediče, kot to določa dedno pravo. Z družbeno pogodbo je lahko določeno, naj družba kljub smrti družbenika ali komanditista nadaljuje svoje poslovanje s preostalimi družbeniki ali z dediči (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 362).

ZGD-1 v veliki meri ureja dedovanje po komplementarju v k. d. z določbami, ki veljajo pri dedovanju po družbeniku v d. n. o. Dedovanje v slednjih oblikah gospodarskih družb se tako razlikuje le v primeru dedovanja po komanditistu v k. d., saj v tem primeru osebna družba praviloma ne preneha (Višje sodišče v Ljubljani, 2018). V nadaljevanju so podrobneje opredeljeni dedovanje v okviru d. n. o. in posebnosti dedovanja v k. d. in dvojni družbi.

4.1 Dedovanje po družbeniku v družbi z neomejeno odgovornostjo

4.1.1 Prenehanje družbe zaradi smrti družbenika

Med razloge za prenehanje d. n. o. po 1. odstavku 105. člena ZGD-1 med drugim spada tudi smrt družbenika. Družba torej s smrtjo družbenika praviloma preneha, razen če je z družbeno pogodbo določeno drugače (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 362). Prenehanje družbe primarno nastane zaradi odločitve družbenikov in ne zaradi prisile s strani državnih organov ali tretjih oseb. V primeru, da družba preneha, to še ne pomeni prenehanja pravne osebe, saj pravna oseba preneha šele po končani likvidaciji z izbrisom iz sodnega registra. Glede na voljo družbenikov o prenehanju poslovanja družbe razlikujemo prostovoljno in neprostovoljno prenehanje družbe (Kocbek in drugi, 2014a, str. 564). Likvidacija spada pod redne postopke prenehanja družbe, ki steče po sprejetju sklepa o prenehanju družbe in začetku likvidacijskega postopka (Cepec & Kovač, 2012, str. 252). Likvidacija družbe se torej razlikuje od njenega prenehanja, saj likvidacija sledi prenehanju družbe in se tudi vpiše v sodni register. Po končanem likvidacijskem postopku družba kot pravna oseba preneha. V primeru našega prava je likvidacija obvezna v vseh primerih prenehanja, razen v primeru prenehanja zaradi stečaja. Po končani likvidaciji se družbo izbriše iz sodnega registra (Kocbek in drugi, 2014a, str. 576).

V primeru prenehanja družbe s smrtjo družbenika mora njegov dedič o tem obvestiti preostale družbenike in v primeru nevarnosti nadaljevati posle umrlega, dokler preostali družbeniki ne določijo nadaljnjega opravljanja poslov v skladu z ZGD-1 (1. odstavek, 110 člena, ZGD-1). Po začetku likvidacijskega postopka postanejo dediči člani likvidacijske družbe, katerih udeležbo je treba obravnavati skladno s predpisi likvidacije družbe. Nerazdeljen delež zapustnika v celoti pripade v zapuščino. V primeru več dedičev se oblikuje skupnost sodedičev, ki mora imenovati skupnega zastopnika. Vsi družbeniki, kot tudi skupnost sodedičev, opravljajo likvidacijo kot likvidacijski upravitelji. Iz utemeljenih razlogov pa lahko likvidacijske upravitelje imenuje tudi sodišče (1. odstavek 119. člena, ZGD-1). V navadnih okoliščinah se za likvidacijo te družbe uporabljajo določbe ZGD-1 o likvidaciji delniške družbe (2. odstavek, 118. člena, ZGD-1). Vrednostni delež v premoženju podjetja se določi glede na delež zapustnika v družbi. Z dedovanjem deleža dediči pridobijo pravico do likvidacijskega deleža takrat, ko družba preneha (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 363).

Kot omenjeno, s smrtjo družbenika pride do nasprotij med dednim pravom in pravom gospodarskih družb, saj pravni položaj ob upoštevanju ZGD-1 ne preide na njegove dediče, kot to ureja dedno pravo. Zapustnikova želja je navadno, da njegovi otroci ali drugi dediči nadaljujejo njihovo poslovno pot. Interesi ostalih družbenikov pa se navadno razlikujejo od zapustnikovih, saj navadno ne želijo povečevati kroga družbenikov z dediči oziroma novimi osebami. Stališče preostalih družbenikov je razumljivo, saj gre pri osebnih družbah za tesno osebno povezanost, kar vključuje tudi osebno odgovornost družbenikov (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 362).

4.1.2 Nadaljevanje družbe s preostalimi družbeniki

Z družbeno pogodbo je mogoče določiti, da se v primeru smrti enega izmed družbenikov družba nadaljuje s preostalimi družbeniki (1. odstavek, 111. člena, ZGD-1), položaj družbenika tako z njegovo smrtjo preneha, njegov delež pa se sorazmerno razdeli med preostale družbenike. Osebnih družb se lahko nadaljujejo le, če po družbenikovi smrti v družbi ostaneta najmanj dva, saj takšne družbe ne morejo obstajati z manj kot dvema članoma. V primeru, da s smrtjo družbenika družbi ostane le en član, mora družba v roku enega leta zagotoviti novega člana ali pa se preoblikovati v primerno obliko podjetniške dejavnosti (1. odstavek 115. člena ZGD-1). Če spremembe niso vpisane v sodni register znotraj predpisanih rokov, sledi prenehanje družbe (2. odstavek 115. člena ZGD-1) (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 364).

Tako kot pri prenehanju družbe ob smrti družbenika tudi pri nadaljevanju družbe s preostalimi člani pride do nasprotij med dednim pravom in pravom gospodarskih družb, saj pravni položaj zapustnika ne preide na njegove dediče. Ob upoštevanju 103. člena ZD je vsaka pogodba, s katero zapustnik zapušča zapuščino ali njen del sopogodbniku ali tretji osebi, neveljavna. Z vidika ZGD-1 pa to dejanje ne predstavlja težave, saj se s pogodbo o

nadaljevanju s preostalimi člani ohrani poslovanje družbe, kar je tudi namen prava gospodarskih družb. Rešitev tega problema bi lahko predstavljalo ustrezno denarno nadomestilo, ki bi ga dediči prejeli v zameno za zapustnikov delež v družbi. Ob nadaljevanju družbe s člani je prav tako treba upoštevati nujne dediče, ki imajo skladno z zakonom pravico do dela zapuščine zapustnika, za katere mora zapustnik že v oporoki ali na drug ustrezen način določiti ustrezno nadomestilo za nujni delež (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 364–366).

Kljub temu da v osnovni družbeni pogodbi še ni določeno, kako bo družba po smrti družbenika nadaljevala svoje poslovanje, je po mnenju stroke mogoče z družbeniki nadaljevati družbo tudi po začetku likvidacijskega postopka. V tem primeru morajo preostali družbeniki skleniti dopolnilno pogodbo, saj se takrat umrli družbenik šteje kot izločeni. Pri takšni odločitvi družbenikov se pojavljajo vprašanja glede odgovornosti izločenega družbenika. Izločeni družbenik za obveznosti družbe odgovarja do vpisa izstopa iz družbe. Poslovni delež v tem primeru pripade preostalim družbenikom, medtem ko imajo dediči pravico do denarnega poplčila vrednosti deleža, kot bi jim pripadel v primeru likvidacije družbe (Kocbek in drugi, 2014a, str. 570–571). Vrednost nadomestila, ki bi jo bilo treba izplačati dediču, se lahko ugotovi s cenitvijo. Ker ZGD-1 ne vključuje določb o nadaljevanju osebnih družb, je treba upoštevati tudi načela ZD, saj ne morejo veljati dogovori, pri katerih zapustnik ni sodeloval, in se tem lahko dedič tudi upre (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 365).

4.1.3 Nadaljevanje družbe z dediči

V primeru, da je z družbeno pogodbo določeno, se družba lahko nadaljuje tudi z dediči (114. člen ZGD-1). Dediči tako vstopijo v pravni položaj zapustnika v družbi, kar pomeni, da prevzamejo vse pravice in obveznosti umrlega osebno odgovornega družbenika. Zakon dediča ne sili, da postane družbenik v družbi, saj se dedič lahko dediščini tudi odpove v celoti, ker delna odpoved ni mogoča. V primeru, da je dedičev več, pa se lahko vsak posameznik odloči, ali bo vstopil v družbo (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 368–369).

Dedič oziroma dediči imajo po ZGD-1 pravico do odločitve, ali bodo v družbo stopili kot osebno odgovorni družbeniki ali ne. Svojo udeležbo lahko nadaljujejo kot komanditisti in s tem omejijo svoje tveganje odgovornosti družbe na višino zapustnikovega deleža. To pravico pa mora dedič posebej zahtevati. Če ostali družbeniki pristanejo na dedičevo zahtevo, se zapustnikov delež v družbi šteje za komanditistov vložek. V primeru, da se ostali družbeniki dedičevi zahtevi uprejo, pa ima dedič pravico do izločitve iz družbe brez odpovednega roka (2. odstavek 114. člena ZGD-1) (Kocbek in drugi, 2014a, str. 573–574). Pravico do priznavanja položaja komanditista ali izločitve iz družbe lahko dedič uveljavlja v roku enega meseca po pravnomočnosti sklepa o dedovanju. V primeru, da za zapustnikom dedujejo poslovno nesposobni dediči, začne enomesečni rok teči po imenovanju zastopnika

ali pridobitvi poslovne sposobnosti (3. odstavek 114. člena ZGD-1). Če se dedič po preteku enega meseca ne izloči iz družbe ali ne pridobi položaja komanditista, za dolgove družbe odgovarja kot osebno odgovorni družbenik (4. odstavek 114. člena ZGD-1).

Zakonsko določene možnosti, da dedič postane komanditist, osebno odgovorni družbenik ali se izloči iz družbe, se ne da preklicati niti z družbeno pogodbo (5. odstavek 114. člena ZGD-1). Zaradi izražanja poslednje volje zapustnika ima ta možnost v oporoki določiti, v kateri izmed zakonsko določenih možnosti bo podjetje nadaljevalo, ali pa za nadaljevanje podjetja ne odloči. To določilo je v nasprotju s pogodbeno svobodo, ne pa tudi s svobodo testiranja (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 369).

Dedič se dediščini lahko tudi odpove, tako da sodišču poda izjavo že pred koncem zapuščinske razprave (1. odstavek 133. člena ZD). Če se dedič dedovanju odpove, se šteje, kot da sploh ni postal dedič (4. odstavek 133. člena ZD), enako velja tudi v primeru družbenika druge osebne družbe. V primeru, da se dediči odpovejo dediščini in s tem tudi nadaljevanju podjetja, lahko dedujejo dediči naslednjega dednega reda (5. odstavek 133. člena ZD).

Kadar se dediči dediščini ne odpovedo, obstaja negotovost pravnega položaja družbe v času do odločitve dedičev, ali bodo družbo nadaljevali kot osebno odgovorni družbeniki ali komplementarji, se iz družbe izločijo ali pa bo družba prenehala s svojim poslovanjem. Obdobje negotovosti traja največ en mesec, v tem času dedič za zapustnikove dolgove odgovarja do višine podedovanega premoženja (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 370).

4.2 Dedovanje deleža po družbeniku v komanditni in dvojni družbi

K. d. preneha zaradi enakih razlogov kot d. n. o. Za k. d. se uporabljajo določbe ZGD-1 za d. n. o, če z zakonom ni določeno drugače (2. odstavek 135. člena ZGD-1). Smrt komanditista ali njegovo prenehanje v primeru, da je komanditist družba, nima vpliva na prenehanje k. d. Družba po njegovi smrti posluje naprej z dediči umrlega komanditista ali pa brez njih, v primeru izjave, da ne želijo prevzeti vloge komanditista, razen v primerih, ko družbena pogodba določa drugače (Ivanjko, Kocbek & Prelič, 2009, str. 407). Če je bil zapustnik edini komanditist ali komplementar v k. d., družba ne izpolnjuje več pogojev za to obliko gospodarske družbe, saj je k. d. po 1. odstavku 135. člena ZGD-1 družba dveh ali več oseb. K. d. zgolj z enim družbenikom oziroma komplementarjem ne more obstajati (Višje sodišče v Ljubljani, 2011). V primeru smrti edinega komanditista k. d. družba lahko nadaljuje z enim družbenikom še eno leto in v tem času mora zagotoviti novega komplementarja ali pa se preoblikovati v ustrezno obliko gospodarske družbe. Če umre ali preneha edini komplementar v družbi, družba preneha (105. člen ZGD-1), razen kadar je z družbeno pogodbo določeno drugače. Zapustnikovi dediči morajo oz. so dolžni skrbeti za vodenje poslova družbe in njeno likvidacijo, slednja poteka na enak način kot pri d. n. o. Zaradi subsidiarne odgovornosti se lahko tako kot pri d. n. o. tudi v k. d. družbeniki z

družbeno pogodbo dogovorijo, da družba s komplementarjevo smrtjo ne bo prenehala in bo nadaljevala svoje poslovanje z dediči. Za komplementarjeve dediče veljajo enaka pravila kot pri dedovanju d. n. o. (Ivanjko, Kocbek & Prelič, 2009, str. 407).

Dvojna družba je »družba, pri kateri ni osebno odgovornih družbenikov« (152. člen ZGD-1), saj v vlogi komplementarja nastopa kapitalska družba. Smrt komanditista še ne povzroči prenehanja družbe, se pa pojavljajo dednopravna vprašanja v primeru, da pride do smrti družbenika družbe, ki nastopa v vlogi komplementarja. Gre za relativno redko obliko gospodarskih družb v našem gospodarstvu (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 362).

5 DEDOVANJE PODJETJA Z DOLGOVI IN ODGOVORNOST DEDIČEV ZANJE

Dediči se v primeru dedovanja podjetniške dejavnosti nemalokrat soočajo s številnimi neugodnimi situacijami, ki so ob zapustnikovi smrti ostale neurejene. Mednje spadajo tudi dolgovi družbe ali podjetja posameznika, ki so ga dediči podedovali po zapustniku. Odgovornost dedičev za dolgove iz naslova podedovanega podjetja se razlikuje glede na vrsto podedovanega podjetja. Iz naslova dedovanja zadolženega podjetja se pojavljajo tudi številna vprašanja z vidika nadaljevanja in prenehanja poslovanja podjetja zapustnika ter odgovornosti dedičev za dolgove iz naslova zapustnikovega podjetja.

Prenehanje poslovanja podjetja je urejeno z ZGD-1, ki ureja ključna področja, s pomočjo katerih se prepreči morebitne zlorabe ob prenehanju družb. Zakon v določeni meri preprečuje, da bi si družbeniki nezakonito izplačali določene vrednosti, nato pa družbo zaprli brez poplčila upnikov. Dediči lahko v primeru, da ne želijo nadaljevati zadolženega zapustnikovega podjetja, izbirajo med različnimi načini prenehanja, med katere spadajo likvidacija, stečaj in izbris podjetja iz sodnega registra (Alma Career, 2020). Likvidacija spada med redne postopke prenehanja podjetja. Njen cilj je, da družba uveljavi svoje pravice, izpolni obveznosti in preneha biti nosilec pravic, obveznosti in odgovornosti iz naslova podjetja. Družba lahko prične s postopkom likvidacije le v primeru, da ima dovolj premoženja za poplačilo upnikov in obveznosti. V primerih, kadar družba ali podjetnik nima dovolj premoženja za poplačilo vseh upnikov in obveznosti, prične s stečajnim postopkom ali postopkom prisilne poravnave. Po končanem stečajnem postopku podjetje preneha s svojim poslovanjem in se izbriše iz sodnega registra, medtem ko po končanem postopku prisilne poravnave podjetje svoje poslovanje nadaljuje (Cepec & Kovač, 2012).

5.1 Odgovornost dedičev za dolgove dejavnosti samostojnega podjetnika posameznika

Pri dedovanju po s. p. področje odgovornosti dedičev za dolgove podjetnika zapustnika ni posebej urejeno z ZGD-1, zato se uporabljajo pravila, določena z ZD (1. člen ZD) (Supanič, 2009). Pri dedovanju podjetja se tako pojavljajo vprašanja glede odgovornosti za dolgove v

primeru nadaljevanja podjetniške dejavnosti, ki niso dednopravne narave. Podjetniki v tem primeru za obveznosti podjetja odgovarjajo z vsem svojim premoženjem (1. odstavek 7. člena ZGD-1) in ne zgolj do višine podedovanega premoženja. Pogodbena razmerja, ki niso osebno vezana na zapustnika, ob njegovi smrti praviloma ne prenehajo. S smrtjo podjetnika zapustnika njegovi dediči postanejo univerzalni pravni nasledniki njegovega premoženja ter nanje preidejo vse pravice in obveznosti zapustnika, ki se lahko dedujejo. Za zapustnikove dolgove odgovarjajo tako zakoniti kot tudi oporočni dediči. Dediči za dolgove odgovarjajo tudi v primeru, da zapustnik odgovornost nekaterih dedičev v oporoki izključi (Hočevar, 2013).

Kadar za podjetnikom zapustnikom deduje en sam dedič, odgovarja za zapustnikove dolgove do višine podedovanega premoženja, tej odgovornosti pa se lahko izogne le v primeru, da se dediščini v celoti odpove. Odgovornost dediča je tako omejena v vrednosti, ne pa tudi vrsti premoženja, kar pomeni, da lahko upniki zahtevajo poplačilo dolgov iz podjetniškega kot tudi zasebnega premoženja do višine podedovanega premoženja. Takšna ureditev omogoča, da upniki podjetja niso v slabšem položaju kot pred smrtjo zapustnika. Nemško pravo to področje ureja nekoliko drugače, saj dediči z nadaljevanjem dejavnosti za obveznosti iz naslova podjetja odgovarjajo z vsem svojim premoženjem in ne zgolj s podedovanim. V primeru, da za zapustnikom deduje več dedičev, so ti »nerazdelno odgovorni za zapustnikove dolgove, in sicer vsak do višine vrednosti dednega deleža, ne glede na to, ali je delitev dediščine že izvršena ali ne« (3. odstavek 142. člena ZD). Upniki lahko poplačilo obveznosti zahtevajo od kateregakoli dediča, tudi tistega, ki podjetniške dejavnosti ne nadaljuje, seveda do višine podedovanega premoženja. Dogovor med dediči, da nekateri dediči ne bodo odgovarjali za zapustnikove dolgove iz naslova podjetja, nima učinkov navzven, saj gre za notranje razmerje, ki na upnike ne vpliva (Supanič, 2009). Solidarna odgovornost dedičev velja v času vključenosti dedičev v dediščinsko skupnost, kot tudi po preoblikovanju v gospodarsko družbo (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 358–359). Dediči za dolgove, nastale s kasnejšim poslovanjem podjetja, odgovarjajo z vsem svojim premoženjem, skladno z določili ZGD-1, in ne zgolj do višine podedovanega premoženja (Supanič, 2009).

Kadar dediči podedujejo podjetje podjetnika z dolgovi oziroma neporavnanimi obveznostmi, se lahko zgodi, da dejavnost podjetnika le-teh že dalj časa ne more poplačati. V primeru dedovanja takšne dejavnosti podjetnika se morajo dediči odločiti, ali želijo dejavnost podjetnika nadaljevati ali ne. V obeh primerih seveda velja, da dediči za dolgove zapustnikovega podjetja odgovarjajo do višine podedovanega premoženja. V primerih, ko je podjetnik zapustnik že dlje časa prezadolžen ali insolventen, se navadno prične postopek stečaja podjetnika že za čas njegovega življenja. Kadar gre za prezadolženost podjetnika zapustnika, dediči niso upravičeni do dedovanja po zakonu ali oporoki, kot tudi nujnega deleža tako z vidika podjetniškega kot tudi zasebnega premoženja. Zapustnikovo premoženje se v tem primeru uporabi za poplačilo njegovih dolgov. V primerih, kadar je podjetnik zapustnik prezadolžen, se dediči dediščini lahko odpovejo v celoti in se tako

izognejo plačilu obveznosti zapustnika, ki presegajo njegovo premoženje. Insolventnost in prezadolženost je treba razlikovati, saj v primeru insolventnosti dolžniku navadno ostanejo še ostale oblike premoženja, kot so premičnine in nepremičnine, s prodajo katerih bi insolventnost lahko odpravil (Višje sodišče v Ljubljani, 1994). V primerih, ko gre za insolventnost oziroma plačilno nesposobnost podjetnika, imajo dediči možnost, da rešijo podjetnikovo podjetje in zasebno premoženje, saj navadno poleg denarnih sredstev dediči po zapustniku, kot omenjeno, lahko dedujejo tudi druge oblike premoženja, s pomočjo katerega lahko dolgove poplačajo. Stečajni postopek lahko nad zapustnikovim podjetjem sprožijo tudi njegovi upniki v primeru daljšega neplačila obveznosti, bodisi zaradi insolventnosti bodisi prezadolženosti. Za začetek postopka je dovolj le eden izmed razlogov (Višje sodišče v Ljubljani, 1994). Če dediči želijo nadaljevati podjetnikovo zadolženo podjetje, lahko pričnejo s postopkom prisilne poravnave, pri kateri se upniki in ostale obveznosti poplačajo iz preostalega zapustnikovega premoženja, tako podjetniškega kot tudi zasebnega.

5.2 Odgovornost dedičev poslovnega deleža za dolgove družbe z omejeno odgovornostjo

Poslovni delež zapustnika preide na njegove dediče s smrtjo zapustnika skladno z določili ZD, če z družbeno pogodbo ni določeno drugače. Tudi v primeru dedovanja kapitalskih družb se dediči ne morejo odločiti, kateri del zapuščine bodo dedovali in katerega ne. Dedič se tako ne more odpovedati dedovanju poslovnega deleža, ne da bi se pri tem odpovedal dedovanju celotne zapuščine (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 385–386).

Zapustnikovi dediči v primeru dedovanja poslovnega deleža vstopijo v pravice in obveznosti zapustnika iz naslova d. o. o. Ker gre za kapitalsko družbo, dediči neosebno prevzemajo odgovornosti za obveznosti in dolgove družbe, kar še posebej velja za dediče, ki niso bili vključeni v podjetje vse do zapustnikove smrti (Prelič, 1996). Odgovornost iz naslova poslovnega deleža se razlikuje glede na notranja in zunanja razmerja. Pri urejanju zunanjih razmerij velja, da v primeru več družbenikov ti za vse pravice in obveznosti iz naslova poslovnega deleža odgovarjajo skupno (1. odstavek 480. člena ZGD-1), ob upoštevanju, da so takšne obveznosti nedeljive. Pri urejanju notranjih razmerij pa družbeniki med seboj lahko vzpostavijo drugačno ureditev (Kocbek in drugi, 2014b, str. 849).

Dediči tudi v primeru kapitalskih družb v nekaterih primerih za dolgove ne odgovarjajo zgolj do višine podedovanega poslovnega deleža, temveč do višine podedovanega premoženja. Eden izmed takih primerov je neplačilo osnovnega vložka zapustnika v družbi. Dediči v tem primeru odgovarjajo za plačilo osnovnega vložka in pripadajočih sankcij za zamudo plačila osnovnega vložka. V primeru, da zapustnik ni v celoti vplačal denarnega vložka, za njegov dolg odgovarjajo tisti, ki za njim dedujejo. V primeru sodedičev ti odgovarjajo skupno, vsak do višine podedovanega deleža (142. člen ZD) (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 386).

V primeru, da se podedovana družba nahaja v slabem poslovnem položaju, se kot posledica navadno prične postopek stečaja. Postopek lahko predlagajo upniki ali dolжник. V nekaterih se družba nahaja v tako slabem stanju, da premoženje družbe ne zadošča niti za kritje stečajnega postopka oziroma je premoženje zelo majhne vrednosti, vendar to ne predstavlja ovire za prenehanje družbe v stečajnem postopku. Kadar družbi še ostane nekaj premoženja ob začetku stečajnega postopka, se to najprej uporabi za poplačilo stroškov stečajnega postopka, nato pa sorazmerno tudi upniki družbe (Prelič, 1996). V primeru, da nobena izmed oseb, ki so upravičene zahtevati stečajni postopek, tega ne stori, imajo dediči možnost zapustnikovo podjetje tudi nadaljevati, navadno s pomočjo prisilne poravnave. Lahko pa se zgodi tudi situacija, ko gre za uspešno podedovano podjetje, vendar kljub temu dediči ne želijo nadaljevati podjetja. Dediči imajo v dani situaciji več možnosti, saj se dedovanju lahko odpovedo, poslovni delež odsvojijo oziroma prodajo ali pa zahtevajo izstop iz družbe. Dediči lahko poslovne deleže odsvojijo ali iz družbe izstopijo po razdelitvi dediščine. Ta situacija je za dediče največkrat ugodnejša, saj jim omogoča dedovanje ostalega premoženja zapustnika, ki ni podjetje. Dediči se po delitvi dediščine lahko odločijo tudi, da podjetje ne bo nadaljevalo svojega poslovanja. V primeru, da podjetju ostane dovolj premoženja za poplačilo upnikov, lahko pričnejo postopek likvidacije. V likvidacijskem postopku so tako dediči kot novi družbeniki upravičeni do svojega deleža (Kocbek in drugi, 2014b).

5.3 Odgovornost dedičev poslovnega deleža za dolgove osebne družbe

Pri dedovanju poslovnih deležev v osebnih družbah se pojavljajo številna vprašanja glede odgovornosti dedičev za obveznosti družbe, predvsem pri d. n. o. Največ negotovosti se pojavlja v času med smrtjo družbenika in odločitvijo dediča, ali bo postal družbenik, komanditist ali pa bo iz družbe izstopil. Dedič tako za obveznosti osebne družbe odgovarja kot osebno odgovorni družbenik ali komplementar v primeru k. d., kot komanditist, katerega odgovornost je omejena, ali kot izstopljeni družbenik (Ivanjko, Kocbek & Prelič, 2009, str. 370). Pri dedovanju poslovnega deleža lahko dedič tudi zahteva, da se mu prizna položaj komanditista in tako omeji odgovornost na višino zapustnikovega deleža v družbi, kljub temu da je bil zapustnik osebno odgovoren družbenik (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 368).

Dedič se torej pri dedovanju po družbeniku v d. n. o. in k. d. odloči, ali bo v družbo vstopil kot osebno odgovoren družbenik ali ne. V primeru, da dedič postane osebno odgovoren družbenik, odgovarja za obveznosti družbe od trenutka smrti zapustnika naprej, pri tem odgovarja tudi za obveznosti družbe, ki so nastale že pred smrtjo osebno odgovornega družbenika (Ivanjko & Kocbek, Prelič, 2009, str. 370). Kadar dedič ohrani položaj osebno odgovornega družbenika, odgovarja za obveznosti neomejeno z vsem svojim premoženjem, ne glede na to, kdaj so te nastale, pred nastopom dedovanja ali po njem. Dedovanje po osebno odgovornem družbeniku se tako razlikuje od dedovanja po podjetniku, saj dediči slednjega za obveznosti iz naslova podjetniške dejavnosti odgovarjajo le do višine podedovanega premoženja, za kar ni smiselnega razloga (Zupančič & Žnidaršič Skubic,

2009, str. 370). Osebna odgovornost družbenika ali družbenika dediča d. n. o. ne preneha samodejno s prenehanjem družbe ali prenehanjem članstva v družbi. Z osebnim članstvom so zavzete vse obveznosti iz naslova poslovnega deleža, od začetka do prenehanja članstva. Družbenikova osebna odgovornost za dolgove podjetja preneha šele po preteku petih let po prenehanju družbe ali članstva (Višje sodišče v Ljubljani, 2006).

Kot omenjeno, lahko dedič v družbi pridobi tudi delež komanditista in se tako izogne odgovornosti za zapustnikove dolgove z vsem svojim osebnim premoženjem, saj je v tem primeru odgovornost omejena z višino podedovanega premoženja. Z uradno pridobitvijo položaja komanditista pa je odgovornost omejena z vrednostjo poslovnega deleža, kar pomeni, da dedič za dolgove družbe osebno ne odgovarja (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 371).

Za dedovanje pri k. d. se skladno z določili ZGD-1 načeloma uporabljajo enaka zakonska določila, kot veljajo za d. n. o. Komplementarji k. d. imajo pri dedovanju poslovnih deležev tako enake možnosti kot družbeniki v d. n. o. Kadar za zapustnikom deduje več dedičev, vsi skupno odgovarjajo za obveznosti, ki so nastale do dedovanja, kot tudi za tiste, ki so nastale v času, ko so se dediči odločali, kako bodo dediščino uredili (Zupančič & Žnidaršič Skubic, 2009, str. 362).

6 PRENOS PODJETJA ŽE PRED ZAPUSTNIKOVO SMRTJO

Do dedovanja podjetniškega premoženja največkrat pride, ker zapustnik za čas svojega življenja ni našel osebe, ki bi ji zaupal v tolikšni meri, da bi nanjo prenesel svoje podjetje. S smrtjo lastnika podjetja njegovo premoženje dedujejo njegovi dediči na podlagi zakonitega dedovanja ali oporoke. V tem primeru se pojavljajo vprašanja, ali je sploh kateri izmed dedičev primeren za nadaljevanje podjetja, saj zapustnik za čas svojega življenja ni uredil nadaljevanja svojega podjetja z drugo osebo. Z vidika poslovanja podjetja bi bilo najbolje, da bi se prenos podjetja na ustrezno osebo uredil že za čas življenja lastnika oziroma managerja, saj gre navadno za zahteven in dolg proces, kjer so koristni nasveti in predaja znanja lastnika oziroma managerja izredno dobrodošli.

Pod pojmom prenos podjetja razumemo prenos lastništva na druge pravne ali fizične osebe, ki bodo v prihodnosti nadaljevale poslovanje podjetja. V Sloveniji z nasledovanjem lastništva podjetja navadno pride tudi do menjave vodstva podjetja, saj je večina podjetij manjših ali srednje velikih. Večina podjetij pri nas je tudi družinskih in se zato navadno prenesejo na družinske člane, lahko pa se podjetje tudi proda managerjem, zaposlenim, osebam izven podjetja ali drugim podjetjem. Prenosi malih in srednje velikih podjetij se velikokrat zgodijo kot posledica upokojitve lastnika, ločitve ter v primeru bolezni ali smrti lastnika. Pomembno je, da do prenosa podjetja pride že pred nastopom zadnjega scenarija, saj ima tako naslednik možnost, da se na nadaljevanje podjetja ustrezno pripravi ter ob

morebitnih zapletih svojega predhodnika prosi za razne nasvete in pomoč, ki so navadno ključni za uspešno nadaljevanje podjetja (Duh, Tominc & Rebernik, 2000, 591).

Prenos podjetja predstavlja eno izmed najbolj kritičnih in nepredvidljivih situacij v življenjskem ciklu podjetja, zlasti v primeru malih in srednje velikih podjetij. Kljub temu se ta proces navadno zaključi neuspešno, saj se lastniki oziroma managerji premalo zavedajo pomembnosti pravočasnega planiranja in izvedbe prenosa podjetja, ta težava je še posebej pogosta v primeru družinskih podjetij (Močnik, Duh & Crnogaj, 2019, str. 82). Ker je prenos podjetja zahteven proces, številna podjetja prenehajo prav zaradi neuspešnega prenosa podjetja. Med negativne posledice tega spadata izguba delovnih mest in propad podjetja (Štrukelj & Duh, 2010, str. 226).

Pri prenosu podjetja iz generacije v generacijo se velikokrat pojavljajo različne težave, zaradi katerih se podjetniki načrtovanju nasledstva največkrat tudi izogibajo. Ustanovitelji podjetja imajo pri umiku iz podjetja in prenosu le-tega različne možnosti. Izberejo lahko družinskega člana ali managerja, ki bi bil po njegovem mnenju primeren za nadaljevanje podjetja, podjetje lahko likvidira in tako proda vse premoženje podjetja ter poplača morebitne upnike, podjetje lahko proda v celoti ali po delih ali pa zaradi navezanosti na podjetje preprosto ne naredi ničesar. Opcija, da ustanovitelj ne naredi ničesar, spada med najpogostejše odločitve prenosa podjetja, ki pa je za nadaljevanje podjetja tudi najmanj ugodna. Razlogi za takšno odločitev so največkrat različne ovire in problemi pri prenosu podjetja (Glas & Pšeničny, 2000, str. 157). Obstajajo različni dejavniki in ovire, ki po mnenju stroke vplivajo na planiranje nasledstva. Na te dejavnike vplivajo lastnik podjetja, ki je navadno tudi ustanovitelj, njegova družina, zaposleni v njegovem podjetju in podjetniško okolje. Ustanovitelj se največkrat upira načrtovanju prenosa podjetja zaradi strahu pred smrtjo ali upokojitvijo, izgubo kontrole, moči in identitete, zaradi nezmožnosti ali neznanja izbrati pravega naslednika, ali pa se prenosu podjetja upira zaradi ljubosumja ter tekmovanja s potencialnimi nasledniki podjetja (Glas & Pšeničny, 2000, str. 158).

Ob pripravah na prenos podjetja lahko nastanejo različni problemi, vezani na priprave na prenos podjetja. Prva vrsta problemov so psihološki in čustveni problemi, saj se večina podjetnikov in ustanoviteljev otepa odhoda iz podjetja zaradi čustvene vrednosti podjetja, katerega so ustvarili in živeli. Prav zaradi te navezanosti se do prenosa največkrat pride zelo pozno ali pa se sploh ne zgodi ter se podjetje prenese šele ob nastopu smrti ustanovitelja oziroma lastnika na njegove dediče. Drugi problem, zakaj se lastniki otepajo prenosa podjetja, vključuje kompleksnost procesa nasledstva in to, da lastniki oziroma managerji največkrat nimajo izkušenj, znanj in zadostne zunanje podpore za načrtovanje nasledstva. Ker lastniki pogosto ne vedo, na koga bi se obrnili za pomoč, ali pa ne znajo pridobiti potrebnih informacij za izvedbo uspešnega prenosa podjetja na naslednika, največkrat s tem procesom odlašajo ali pa se zanj sploh ne odločijo. Tretji problem, ki ovira prenos podjetja na naslednike, se nanaša predvsem na nacionalno zakonodajo na področju podjetniškega prava, razne davčne predpise in administrativne obveznosti. Pod to vrsto problemov štejemo visoke davke na dediščine in darila, ovire ob spremembah pravne oblike podjetja, ki se

nanašajo na prenos, ter številne težave, ki onemogočajo neprekinjeno nadaljevanje družabništva ob smrti ali upokojitvi lastnika (Močnik, Duh & Crnogaj, 2019, str. 85). Kot četrti problem velja izpostaviti, da je za nasledovanje podjetja potrebnih veliko kompleksnih aktivnosti, ki vključujejo določena znanja, katerih ni enostavno prenesti na naslednike podjetja. Ta znanja in veščine nasledniki pridobivajo postopoma z učenjem ob delu (Duh, Tominc & Rebernik, 2000, str. 592).

V današnjem času se podjetniška dejavnost zelo hitro razvija, zato ima uspešno nasledstvo podjetij vpliv na družino, zaposlene, kot tudi na nacionalno in evropsko gospodarstvo. Uspešen prenos podjetja ima prav tako velik vpliv na uspešnost podjetja v prihodnosti, saj ima uspešno preneseno podjetje pred novimi podjetji na trgu številne prednosti, kot so zagotovo izkušnje, ugled podjetja, dobre reference, kupci in zanesljivi dobavitelji, katerih novo ustanovljeno podjetje na začetku svoje poti še nima (Močnik, Duh & Crnogaj, 2019, str. 82).

V praksi se je izkazalo, da so najuspešnejši prenosi podjetij tisti, pri katerih ustanovitelj sodeluje z nasledniki podjetja. Na takšen način se vzpostavi vzajemno spoštovanje, odgovornost in predanost podjetju. S takšnim sodelovanjem pride do bolj naravnega prehoda podjetja na naslednika ob lastnikovem odhodu, brez nepotrebnega tekmovanja. Večina manjših in srednje velikih podjetij je organiziranih kot družinska podjetja, za katera je značilno, da o nasledstvu začnejo razmišljati šele ob lastnikovi smrti ali hujšem bolezenskem stanju. V takšni situaciji lastnikova družina navadno ni sposobna sprejemati razumnih in premišljenih odločitev, prav tako pa lahko z lastnikovo smrtjo nastanejo določeni stroški, ki so za naslednike neugodni (Glas & Pšeničny, 2000, str. 158). Prednost prenosa podjetja že za čas življenja lastnika podjetja se zagotovo kaže v nižjih stroških prenosa. Situacija, ko podjetnik ne uredi nasledstva in le-to nastopi z dedovanjem, je najslabša in tudi najbolj draga, vendar kljub temu še vedno najbolj popularna (Duh, 2003, str. 65).

SKLEP

Namen diplomske naloge je bil predstaviti dedovanje poslovnih deležev v gospodarskih družbah in po podjetniku posamezniku.

Dedovanje je temeljna ustavna in človekova pravica, ki pomeni prenos vsakega premoženja zapustnika na njegove pravne naslednike – dediče v trenutku zapustnikove smrti. Do dedovanja lahko pride po zakonu ali na podlagi oporoke, lahko pa se lastnik podjetja odloči, da bo podjetje na svoje naslednike prenesel že za čas svojega življenja.

V slovenski zakonodaji je dedovanje deleža bolj slabo urejeno, zato so nam v veliko pomoč sodna praksa in strokovna mnenja. V zadnjih letih so številne novele ZGD-1 uvedle spremembe dedovanja po podjetniku posamezniku in tako prinesle bolj praktične institute za lažji prehod poslovnega deleža na zapustnikove dediče, ki poskrbijo, da družba lahko

nemoteno posluje naprej. Pravo osebnih družb pa je v slovenskem korporacijskem pravu urejeno po zgledu nemškega prava.

V primeru, da podjetje s. p. deduje en sam dedič, ni nobenih težav in posebnosti. Problem pa nastane, kadar je dedičev več in v primeru, da so dediči osebe, ki nimajo poslovne sposobnosti, predvsem mladoletne osebe. V praksi pa se pojavljajo tudi problemi v zvezi z odgovornostjo za obveznosti podedovanega podjetja, saj dedič odgovarja za obveznosti zapustnika, ki izvirajo iz njegove podjetniške dejavnosti. Dedič, ki je podedoval podjetje s. p., lahko pridobljeno podjetje vloži v družbo, preoblikuje v družbo ali podjetje proda. Seveda pa se lahko dedič oziroma dediči odpovedo dediščini, vendar odpoved ne more biti delna in ne pogojna.

Na zahtevi po prenehanju družbe po smrti družbenika temelji ureditev dedovanja po družbeniku v d. n. o., k. d. in dvojni družbi. Po smrti družbenika bi pri osebnih družbah lahko izkoristili sredstva in kapital ter je zato dovoljeno, da se družbe nadaljujejo, če je tako dogovorjeno v družbeni pogodbi. Če pa to ni navedeno v družbeni pogodbi, so po našem pravu preostali družbeniki in dediči dolžni izpeljati likvidacijski postopek.

Dedovanje udeležbe po kapitalskih družbah je pravno lažje izpeljati kot dedovanje po osebnih družbah. V praksi pa lahko nastanejo zapleti, saj kapitalske družbe s smrtjo družbenika ne prenehajo, ker ZGD-1 ne navaja smrti družbenika med razlogi za prenehanje določene kapitalske družbe.

Kadar umre edini družbenik v enoosebni družbi, je pomembno, da se čim prej določi, kdo bo nadaljeval s podjetjem. In če je družbenikov več, smrt enega izmed njih ne bo imela tako močnega vpliva na nadaljnje poslovanje družbe, saj bodo za poslovanje podjetja poskrbeli preostali družbeniki. V družbi z omejeno odgovornostjo dediči z dedovanjem postanejo družbeniki v družbi, ostali družbeniki morajo to sprejeti, kar pa v praksi ni enostavno, ker se lahko zgodi, da se dediči na poslovanje družbe ne spoznajo. Družbenikom je dovoljena precejšnja svoboda v urejanju dedovanja poslovnega deleža v družbeni pogodbi.

V praksi pa se pri dedovanju podjetij in lastniških deležev srečamo tudi z ocenjevanjem vrednosti podjetij. Verodostojno cenitev podjetja, njihovih sredstev in dolgov podajo strokovnjaki, ki razpolagajo s teoretičnim in praktičnim znanjem. Lastnik oziroma manager podjetja se lahko tudi odloči, da bo svoje podjetje oziroma delež v podjetju prenesel na izbrane naslednike že za čas svojega življenja.

Z nastopom dedovanja lahko pride do neugodnih situacij, v katerih se znajde podjetje, ki lahko vodijo v propad poslovanja podjetja. Z vidika nadaljevanja podjetja bi bilo najbolje, da bi lastnik za prenos podjetja poskrbel že za čas svojega življenja, saj bi tako na najprimernejšega naslednika lahko prenesel vsa potrebna znanja in veščine ter podajal koristne nasvete, s pomočjo katerih bi podjetje v prihodnosti raslo in uspešno poslovalo naprej. Veliko prenosov podjetij, bodisi pred zapustnikovo smrtjo ali po njej, se največkrat

zaključi neuspešno, saj je za uspešen prenos podjetja potreben dolgotrajen proces, kateremu se lastniki kot tudi nasledniki velikokrat izogibajo.

LITERATURA IN VIRI

1. Alma Career d. o. o. (2020, 10. september). *Pravna razlaga: prenehanje družbe – stečaj*. Pridobljeno 11. avgusta 2021 iz <https://www.deloglasnik.si/Nasvet/185/Pravna-razlaga-prenehanje-druzbe-stecaj/14/>
2. Bratina, B., Bohinc, R. & Pivka, H. M. (1993). *Pravo gospodarskih družb*. Ljubljana: Lerge artis.
3. Cepec, J. & Kovač, M. (2012). *Poslovno pravo – osnove s praktičnimi primeri*. Ljubljana: GV založba.
4. Duh, M. (2003). *Družinsko podjetje: razvoj in razvojni management družinskega podjetja*. Maribor: Založba MER.
5. Duh, M., Tominc, P. & Rebernik, T. (2000). *Nasledstvo malih in srednje velikih podjetij v Sloveniji*. Pridobljeno 23. septembra 2021 iz <https://core.ac.uk/download/pdf/229636745.pdf>
6. E-vem. (2018, 11. junij). *Kaj se zgodi s podjetjem ob smrti družbenika ali samostojnega podjetnika*. Pridobljeno 5. avgusta 2021 iz <http://www.evem.si/kaj-se-zgodi-s-podjetjem-ob-smrti-druzbenika-ali-samostojnega-podjetnika/>
7. Glas, M. & Pšeničny, V. (2000). *Podjetništvo – Izziv za 21. stoletje*. Ljubljana: Gea College
8. Hočevnar, U. (2013). Odgovornost dedičev za zapustnikove dolgove. *Pravna praksa*, 32(13), 12–15.
9. Ivanjko, Š., Kocbek, M. & Prelič, S. (2009). *Korporacijsko pravo* (2. izd.). Ljubljana: GV založba.
10. Jelačin, M. (2011). *Oporoka: kratki napotki, kako pripraviti oporoko*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
11. Kocbek, M., Bohinc, R., Bratina, B., Ilešič, M., Ivanjko, Š., Knez, R., Odar, M., Pivka, H. M., Plavšak, N., Podgorelec, P., Prelič, S., Prostor, J., Pšeničnik, D., Puharič, K. & Zabel, B. (2014a). *Veliki komentar Zakona o gospodarskih družbah*. 1. knjiga (2. dop. izd.). Ljubljana: GV založba.
12. Kocbek, M., Bohinc, R., Bratina, B., Ilešič, M., Ivanjko, Š., Knez, R., Odar, M., Pivka, H. M., Plavšak, N., Podgorelec, P., Prelič, S., Prostor, J., Pšeničnik, D., Puharič, K. & Zabel, B. (2014b). *Veliki komentar Zakona o gospodarskih družbah*. 2. knjiga (2. dop. izd.). Ljubljana: GV založba.
13. Močnik, D., Duh, M. & Crnogaj, K. (2019). *Slovenska podjetniška demografija in prenos podjetij*. Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
14. Podjetniški center Slovenj Gradec. (2020, 26. oktober). *SPOT svetovanje Koroška: posledice smrti lastnika s.p.* Pridobljeno 13. avgusta 2021 iz <https://www.podjetniskicenter-sg.si/Novice/ArtMID/1322/ArticleID/3783>

15. Prelič, S. (1996). Dedovanje poslovnega deleža v prezadolženi d. o. o. *Pravna praksa*, 15(17–18), 18–19
16. Prelič, S. (2004). Dedovanje poslovnega deleža. *Gospodarski vestnik: slovenski poslovni tednik*, 53(7), 54.
17. Supanič, M. (2009). Dedovanje podjetja samostojnega podjetnika. *Podjetje in delo*, 35(2), 346–359.
18. Šinkovec, J. & Tratar, B. (2005). *Veliki komentar zakona o dedovanju s sodno prakso*. Ljubljana: Založniška hiša Primath d. o. o.
19. Štrukelj, T. & Duh, M. (2010). Prenos podjetja kot strateški razvojni problem lastnika-managerja, podjetja in gospodarstva. *Organizacija*, 6(43), 226–234.
20. Turk, B. J. (2016). *Abeceda dedovanja – oporoka in zapuščinski postopek (s sodno prakso in izvlečki iz zakona o dedovanju – ZD)*. Ljubljana: Inštitut za civilno in gospodarsko pravo
21. Višje sodišče v Ljubljani. (1994). *VSL sklep Cpg 1137/94*. Pridobljeno 23. septembra 2021 iz <https://www.sodisce.si/vislj/odlocitve/45894/>
22. Višje sodišče v Ljubljani. (2006, 5. april). *VSL Sklep III Cp 561/2006*. Pridobljeno 23. septembra 2021 iz https://www.iusinfo.si/Document/?SOPI=01700_____2006040500%7CVSL%7CCp%7C01%7C561%7C2006%7C&MajorVersion=1
23. Višje sodišče v Ljubljani. (2007). *VSL Sklep II Ip 4030/2007*. Pridobljeno 23. septembra 2021 iz https://www.iusinfo.si/Document/?SOPI=01700_____2007020600%7CVSL%7CIp%7C01%7C4030%7C2007%7C&MajorVersion=1
24. Višje sodišče v Ljubljani. (2011). *VSL sklep IV Cpg 76/2011*. Pridobljeno 23. septembra 2021 iz https://www.iusinfo.si/Document/?SOPI=01700_____2011022300%7CVSL%7CCpg%7C01%7C76%7C2011%7C&MajorVersion=1
25. Višje sodišče v Ljubljani. (2016). *VSL sklep II Cp 1497/2016*. Pridobljeno 23. septembra 2021 iz <https://www.iusinfo.si/sodna-praksa/vsl-sklep-ii-cp-1497-2016>
26. Višje sodišče v Ljubljani. (2018). *VSL sklep Cst 275/2018*. Pridobljeno 23. septembra 2021 iz <https://www.iusinfo.si/sodna-praksa/VISRS101VSLD20180530TSkO2VCstN275L2018>
27. Vrhovno sodišče Republike Slovenije. (1999). *Sklep II Ips 592/98, z dne 18. 8. 1999*. Pridobljeno 23. septembra 2021 iz http://www.sodisce.si/znanje/sodna_praksa/vrhovno_sodisce_rs/5728
28. Zabel, B. (2009). Družba z omejeno odgovornostjo v praksi. *Pravna praksa*, 28(12), 10–11.
29. Zavarovalnica Triglav d. d. (2018). *Moje podjetje – moja zapuščina*. Pridobljeno 23. septembra 2021 iz <https://vsebovredn.triglav.si/posel/moje-podjetje-moja-zapuscina>
30. Zupančič, K. & Žnidaršič Skubic, V. (2009). *Dedno pravo* (3. izd.). Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
31. Zupančič, K. (2006). *Dedovanje podjetniškega premoženja*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.

32. Zupančič, K. (2008, 13. oktober). *Dedovanje podjetniškega premoženja – Nekaj vprašanj v zvezi s prenovljenim Zakonom o gospodarskih družbah (ZGD-1)*. Ljubljana: GV Založba.